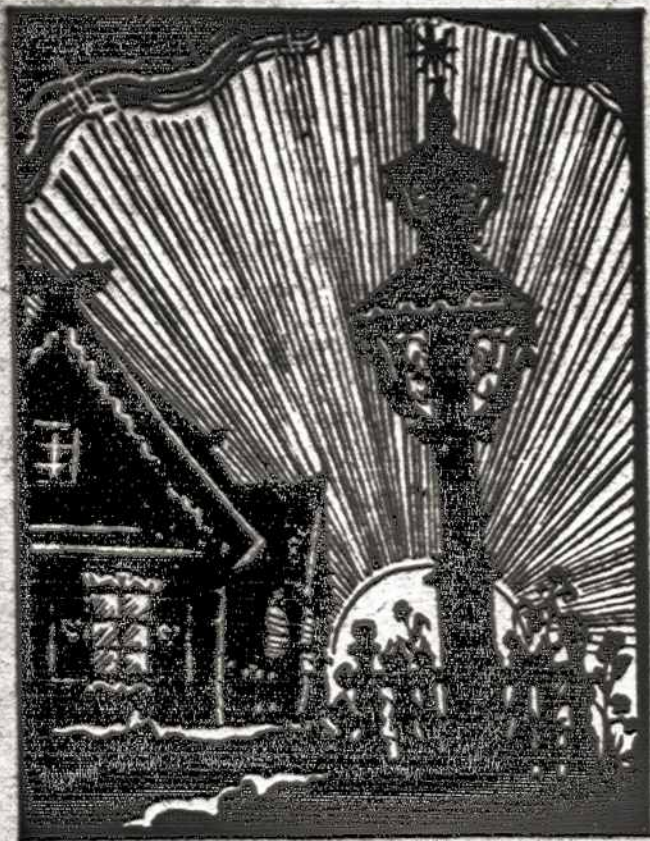

TĖVIŠKĖS ŽIBURIAI

Nr. 2 (55)

TORONTO, Ontario, 1951 m. SAUSIO (January) mėn. 11 d.

Kaina 10c

The Lights of Homeland

Lithuanian Weekly

Published by the Lithuanian
R. C. Society of Canada

Authorized as Second Class
Mail Post Office Department
Ottawa

SAVAITRAŠTIS

Leidžia Kanados Lietuvių
Katalikų Kultūros Draugija
941 Dundas St. W., Toronto

Klaipėdos klausimas

Kadaise, nepriklausomos Lietuvos laikais, mūsų mokslininkai rasė didelės studijas, nagrinėjančias Klaipėdos klausimą. Kaikurių jų taip ir pavadintos buvo. Bet visose jose buvo stengiamasi nagrinėti tą klausimą tarptautinės ir išvis teisės požiūriu. Išėmamiu tašku visiems buvo vad. Klaipėdos krašto konvencija, tarptautinių institucijų nutarimai, sutartys, Lietuvos respublikos išpareigojimai, jos suverreninės teisės ir šį kraštą ir vietinių organų padėtis teisinėje respublikos struktūroje. Tuo tarpu mažai, labai mažai dėmesio buvo skirta pačiam kraštui, pačiam gyvenamajam organizmui. O juk tai kraštas ištisus amžius gyvenęs skirtinga gyvenima, veikta visai skirtingos kultūros, skirtingų socialinių santykių ir išsiugdęs visiškai skirtingą galvoseną, skirtingą būdą, kurį nelengvai teperpranta Didžiosios Lietuvos lietuvis. Dažnai jie abu vienas antro neperprasdo ir žvairiakuodavo. Į tai, deja, buvo permažai tekreipiama dėmesio.

Tautosakos Archyvas, tiesa, paskelbė du toms naujai surinktos tenyktės tautosakos, bet ir jos studijiniam darbui niekas tinkamai neišnaudojo. Simonaitis savo klasikinėje romane „Aukštųjų Simonų likimas“ mums atskleidė dalelę mažalietuvių — klaipėdiečių dvasios. Visi toms suvaidė, užaugęms atidengti lobius, bet toliau pasigėrėjimo nebuvo nueita. Į savaimą klaipėdiečių dvasios struktūrą nebuvo gilinamasi, prie jo buvo eirama su tuo pačiu „didlietuviški“ mastu ir dažnai apsišvilinama abipusiškai. Rezultate abiejų brolių santykiavimas šlubavo visą bendro gyvenimo metą, darinių santykių pasiekti nesisekė.

Ir šiandien, kai minime Klaipėdos atvadavimo 28 metų sukaktį, vėl iškyla tas pats klausimas. Ar mažlietuvis klaipėdiecis — jau nekalbant apie gyvenantį antroje Nemuno pusėje — ir didžlietuvis nors šių pastarųjų sukrėtimų įtakoję susigyveno ir vienas antrą suprato?

Deja, tuo pasidžiaugti dar negalime, nors, rodos, buvo tokia gera proga. Juk buvo gyventa eilė metų visiškai tokiose pačiose sąlygose, tie pačioje aplinkoje, drauge arba nors kaimynystėje. Ir vis dėlto...

Štai prieš mane ilgas laiškas, pagalbos šauksmas, vieno Klaipėdos krašto lietuvių, rašytas grupės varžo klaipėdiečių išieviui senesniųjų laikų, rašytas vos prieš pusantro mėnesio. Jame tarp kitko rašoma:

„Mūsų buvusias Klaipėdos krašto prezidentas p. Simonaitis ir į lagera su didžios Lietuvos lietuvių, o api mus visai nesirūpinas, todėl aš į Tamstą su šiuo laišku kreipiesi“...

Nesvarbu, kad čia neįprasta rašyba, nesvarbu, jog autorius nežino, kad p. Simonaitis negyvena jokioje stovykloje su didžlietuvių, bet svarbu, kad laiško autorius, o taip pat, beabejo, ir jo draugai, kurių vardu jis rašo, šitą tariamą faktą laiko neįmanoma, kad klaipėdiečių neįjungia į bendrą lietuvių masę, o stato juos priešpriešais didžlietuviams, kuriuos laiko lyg kokiais varžovais.

Nevietai čia nagrinėti Mažosios Lietuvos lietuvių oficialiųjų organų veiklą, tačiau sunku nepriiminti, kad ir čia tuo regionalinio patriotizmo įkėrštį neretai pastebime prašant vieningumo reikalą. Juk prieinama net prie visiškai savarankiškos, atskiros veiklos reikalavimų, kartais norima visiškai atskirai organizuoti ir atstoti priešpriešais bendriesiems priešpriešinams organams. Juk vieną kartą buvo net

viešu atsišaukimu kreiptasi į patriotinę išievią greta Tautos Fondo rinkliavos atskirai parinkti lėšų Mažosios Lietuvos vadavimo reikalui, tarytum vieno regiono vadavimo reikalas nebūtų apimtas Lietuvos vadavimo akcijos.

Tada niekas nepanorėjo panagrinėti šito atsišaukimo prasmės — ar tai buvo regionalinio separatizmo ar paprasto neįsistatymo bei netakto vaisius. Viskas buvo pamiršta. Nėra reikalo ir dabar tai nagrinėti, bet šis faktas čia primenamas kaip iliustracija, kad net vadovaujamuose oficialiuose organuose dar tebeužtikame tą pačių nesugyvenimo ir nesupratimo žymių.

Būkim atviri, šis nesugyvenimas ir vieni antrų neperpratus tebera ir yra pati didžioji blogybė net šiose sunkiose dienose. Abiejų seserų — abiejų lietuvių — bendrajai atečiai čia yra didesnį pavojų negu visos dabartinės tarptautinės politikos painiavos.

Sventės švėsdami mes galime prikalbėti daug gražių patetiškų žodžių, galime priminti gražių pavyzdžių ir atsiminimų pripasakoti, bet nebūsime nuveikę pagrindinio uždavinio, kol nebūsime išsprendę pagrindinės abiejų seserų susigyvenimo problemos. Beabejo tai didelis darbas, bet juo jis didesnis, tuo labiau dirbtinas. Mes privalome pasiekti susigyvenimo nors tarpe tų abiejų seserų atstovų, kurie yra išievių.

O tai nėra neįmanoma. Reikia tik didesnio ir glaudesnio bendravimo. Reikia, kad tik dažniau išgirstų ir išklaustų vieni kitų reikalus, kad ne vien apie savuosius, bet ir apie antrųjų reikalus pagalvotų ir spęstų juos bendromis jėgomis.

Taigi didžlietuviui turi dažnai išgirsti mažlietuvių reikalus, turi pažinti jų galvojimo būdą ir priešiną. Beabejo tai pirmiausia spaudos uždavinys, nes kitų minčių ir reikalų pašalinimo priemonių nėra. Mažosios Lietuvos reikalai turėtų dažniau būti keliami spaudoje. Ypač šiandieniniai Mažosios Lietuvos lietuvių vargai ir rūpesčiai. Ir kelti juos prilitų pirmiausia patiems mažlietuviams.

Kuo gyvena ir kas rūpi nūdieniam lietuviui išieviui iš Didžiosios Lietuvos bei tremtiniai, mažlietuviams turėtų parodyti jų spauda. Turėtų ji išaiškinti ir rezistencinės kovos organizaciją, jos kelius ir ištėklus. Juk ir dėl to kyla nesupratimų.

Tiesa, kai kas pasakys, kad mažlietuvių, deja, dar neturi savo spaudos. Tai teigdamas patvirtins mūsų anksčiau aiškintą tiesą, kad jie tebegyvena atskira gyvenimu, turi savą pasaulį, bet pasakys netiesą. Tokia spauda yra. Tai „Keleivis“. Tik reikia ji pastatyti ant kojų. Ir tai nėra sunku. Reikia tik truputį sukręsti. Ypač nesunku yra išspęsti piniginių reikalą, dėl kurio tai sielojamasi.

Mažosios Lietuvos klausimas išievių yra gyvas. Juo labai domimasi, nors ne visada atsistojama ant teisingo kelio. Tai parodo ne tik balsai spaudoje, bet ir Kanadoje pradėjusi sekmingai veikti MLB Draugija. Rinkdama aukas ji tarp kitų reikalų mini ir „Keleivio“ sutvirtinimo reikalą. Bet aukomis ką ilgai išlaikyti yra neįmanoma. Ir ar čia tu aukų reikalą? Ar ne tiksliau būtų pnumeruoti? Kokia prasmė duoti auką laikraščiu, kurio nematai? Bet šimteriopa nauda paremti laikraštį pnumerata ir jį gavus pažinti visą gyvenimą savo brolių, kurie taip mieli ir brangūs, kuriuos turi pažinti, turi išgyventi ir jų reikalus ir galvoseną. Taigi šios 28 metų Klaipėdos

Korėjoje JAV suklupo

JT kariuomenė traukiasi į Pusaną

Naujųjų Metų dieną kiniečių pradėtoji ofensiva vis dar nerodo atoslūgio ženklų. Turėdami didelių kariuomenės rezervus kiniečiai nesustodami veržiasi į priekį. Vienos savaitės laikotarpyje ir jų rankas pateko Pietų Korėjos sostinė Seoul ir taipogi netoli nuo Seoulo esantis Incheon uostas. JT kariuomenės daliniai netgi neparodė didesnio pasipriešinimo. Pasitraukimas iš Seoulo buvo pridengtas britų brigados, kurie buvo pradėję sekmingą priešpuolį, bet tuojau gavo įsakymą trauktis. Pasitraukimas, tiesa, pravėdamas labai planingai, išsprogdinant ar sudeginant visus karinius įrengimus. Tas rodo, kad gen. MacArthur net ne galvojo laikyti savo naująją fronto liniją į pietus nuo 38 paralelės. Jo visos dėmesys sukoncentruotas į planingą atsitraukimą, pakaukiant kiek galima mažiau karių gyvybių.

Associated Press korespondentas Don Whitehead, praleidęs kelias mėnesius Korėjos frontuose, grįždamas į JAV, pareiškė: „Mes galime išlaikyti Korėjoje prielietį, jeigu jo išlaikymui nepagalėsime karių gyvybių, bet Korėja nėra verta didesnių pastangų kovoj su komunizmu...“ Šie veterano karo korespondento žodžiai pakankamai charakterizuoja dabartines nuotakas. Amerikiečių generolai su MacArthuru prysakė įsitikino, kad Korėjos karas tėra tik prestižo dalykas. O dėl prestižo generolams neapsimoka aukoti šiuo metu taip reikalingus karių, nes niekas nežino, koks bus sekantis sovietų žingsnis. Amerikiečių nuostoliai Korėjoje jau artėja prie apvalaus 50.000 skaičiaus, įskaitant žuvusiuosius, sužeistuosius ir dingusius be žinios. Taigi, auka pakankamai didelė, o naudos — jokios...

Evakavus Seoulą, sumažėjo ki-

niečių spaudimas vakariniame fronto ruože, nes kiniečiai visą savo svorį dabar permetė į centrinį frontą, norėdami užimti kelių ir geležinkelio mazgą Wonju, kuris randasi pietuose, šiek tiek rytus, — keturiasdešimt penkios mylios žemiau Seoulo. Wonju tuo tarpu atakliai ginamas, bet jau yra apsuptas iš trijų pusių ir todėl ilgai laikytis negalės. Iš čia kiniečiai turės pūktis sąlygas pasukti Geltonosios jūros kryptimi į vakarinį Korėjos pakraštį. Toks jų manevras graso atkirsti iš Seoulo ir Incheon besitraukiančią JT kariuomenę. Pagaliau iš to paties Wonju jiems yra tiesus kelias į Taegu — paskutinę JT kariuomenės tvirtovę prieš Pusaną.

Is viso, gen. MacArthurui liko tik vienas pasirinkimas: skubus, bet planingas atsitraukimas į Pusaną. Dabar dar sunku pasakyti ar jis gins Pusaną, laukdamas JTO ir JAV vyriausybės tolimesnių sprendimų ar, gal būt, evakuos visą Korėją. Evakuacijos galimybė yra visiškai reali.

JTO vis dar nesuranda sprendimo

Tuo tarpu gen. MacArthurui vyriausybės „bosas“ — JTO vis dar negali apsispręsti, kokių žygių imtis kiniečių agresijai sustabdyti. JTO politinės komisijos posėdyje trys valandos buvo prisi-pažino, kad jų pastangos sustabdyti kovas Korėjoje nuėjo niekais. Mao-tse-tungas atsisakė su jais turėti bet kokių ryšių.

Atrodo, JAV vyriausybė yra linkusi praversti ją usenai užplauotą rezoliuciją, kuri kiniečių pripažintų agresoriais ir pareikalautų atitraukti kariuomenę iš Korėjos. Tačiau toks JTO žingsnis, žinoma, reikštų oficialaus karo paskelbimą komunistinei Kinijai, kuri vargu ar sutiks su taabdyti savo armijas ir jas atšaukti į Mandžiūriją. Kad tokia JTO rezoliucija turėtų tvirtesnį pagrindą, reikia bent 45 atstovų

balsų iš dabartinių 60 JTO delegatų. Betgi nemažas skaičius delegatų nenori karo su Kinija. Geriausiu atveju jie susilaikys nuo balsavimo. Vadinasi, 45 balsų JAV greičiausiai nepavyks surinkti. Todėl JAV vyriausybė tuo tarpu atsisako nuo rezoliucijos, užkulsyje mėgindama vystyti diplomatinį spaudimą, kad laimėtų daugiau balsų.

Trijų atstovų taikos paliaubų komisija ir toliau daro beviltiškus planus, mėgindama padėti pagrindus visų Azijos problemų išsprendimui ir tokiu savo žingsniu tikisi prisivilioti Mao-tse-tungą, kuriam labai norėtųsi įkopti į JTO organizaciją.

Karas ar tik policinė veikla?

Vašingtone JAV išmintingiausios galvos dar vis negali išspręsti sunkaus klausimo: ar JAV randasi didžiulio karo veiksmuose ar tik paprastoje policinėje akcijoje. Spauda jau ima kelti aliarimą, kad JAV Korėjoje įsivėlė didelio karo veiksmus ir todėl jos vyriausybė turi veikti įsėidama iš šio taško Tuo tarpu prez. Trumanas spaudos konferencijose ramina žurnalistus — Korėja tėra lokalinio pobūdžio konfliktas.

Jeigu Korėjos operacijos vyktų plataus karo mastu, tada, beabejo, būtų pats laikas paskelbti Kinijai karą ir pradėti bombarduoti jos priemones centras. Kiniečių kariuomenės koncentracijų bombardavimas Mandžiūrijoje gerokai ap sunkintų jų tiekimo linijas ir tuo pačiu, žinoma, palengvėtų kiniečių spaudimas JT kariuomenei. Tačiau Trumanas vis dar neduoda įsakymo amerikiečių bombonešiams skristi į Mandžiūriją. Tokį įsakymą jis duotų tik tada, jeigu kongresas paskelbtų oficialų karą stovi su Kinija. Bet jis užtikrino žurnalistus, kad JAV neskelbs Kinijai karo, kol neturės pilnų JTO įgaliojimų.

Commonwealtho, tautų konferencija

Londonė dabar vyksta Britų Commonwealtho, išskyrus Pakistaną, konferencija. Kaip ir galima buvo tikėtis — ir čia dėmesio centre aiškiai figūruoja Korėja, kuri gali uždegti visą pasaulį. Delegatų nuomone karas vis dar nėra neišvengiamas. Todėl Britų imperijos politikos gairės reikalauja taip pakreipti, kad tas nelemtas karas niekada neprasidėtų.

Setynių Britų imperijos kraštų delegatų nutarė: 1. karas nėra neišvengiamas, 2. situacija yra rimta, bet jokiu būdu dar ne pesimistiška, 3. dabartinės sąlygos leidžia išsiaiškinti tenka skirti JTO autoritetui išsaugojimui, 4. norint išspręsti pasaulio problemas, reikia pašalinti visų neramumų priežastis — ekonominę nelygybę ir skurdą, 5. išnagrinėti ne tik tuos dalykus, kurie turėtų būti padaryti, bet ir tai, ko reikia kad nebūtų iššauktas pasaulinis karas.

Šitie penki punktai, atrodo, ir bus pagrindinėmis Britų imperijos tautų konferencijos delegatų temomis. Indijos premjeras Nehru tuojau pasiūlė atitraukti visą britų kariuomenę iš Azijos žemyno. Jis nori, kad komunistinė Kinija būtų įsileista į JTO ir kad jai būtų atiduota Formozos sala. Tik tokiu būdu, girdi, galima būtų išsaugoti taiką. Jau tokio pasiūlymo nerealamas rodo, kaip šiuo metu nusigyveno pasaulio diplomatai. Jumoristiniai tariant, juk būtų dar vienas kelias taikai išsaugoti: prezidentas Trumanas savo postą Vašingtone galėtų užleisti Stalinui... Tada mes tikrai neturėtume karo...

Vyt. Kastytis.

JAV valstybės nekariauja

Sausio 4 d. prezidentas Trumanas spaudos konferencijoje atsidūrė karštoje kryžminėje ugnį. Žurnalistė E. M. Craig paklausė ar prezidentas siūlys kongresui panaudoti konstitucijos jam pripažintą teisę skelbti karą Kinijai. Prezidentas atsakė, kad tuo jis pasirūpins, jei ateis toks laikas, bet šiuo metu jis dar nesis atėjęs. Į tos pačios žurnalistės pastabą, kad Vašingtone jau kalbama, kad karas faktiškai jau vedamas, prezidentas atsakė, kad to jis nekomentuotų. Kai reporteris pastebėjo „Teisybė, Pone Prezidente, mes formaliai nesame karo padėtyje?“, prezidentas atsakė, kad JAV tik vykdančios išpareigojimus, kuriuos prisimė pasirašydamos JT chartą.

Tada buvo paklausta: „Ar mes krepsimės į JT, prašydami leisti bombarduoti Kiniją?“. Prezidentas atsakė, kad toks klausimas nesvarstomas. O šitokių puolimas, pridėjo prezidentas, pareikalautų akcijos, apie kurią kalbėjo panelė Craig, atsiet karo.

Žurnalistai šiuos savo klausimus rėmė prezidento lapkričio 30 d. pareiškimu, kad Kinijos teritorijos nebūsią puolama be JT Organizacijos sprendimo ir kad komunistams nugalėti JAV, reikalui esant, esą pasiryžusios panaudoti net atominę bombą.

Kai vienas žurnalistas paklausė, kaip jis numatė išvesti karo 1951 m. prezidentas atsakė, kad klausimo jis nesiginėsi, bet asmeniškai jis manąs, kad JAV nekariausiančios. Kai žurnalistai perspirtinai klausė ar jo pareiškimus reikia suprasti, kad JAV nebombarduos Kinij-

jos be JT sprendimo, prezidentas atsakė teigiamai. Žurnalistų pastangos išgauti kokių pareiškimų dėl galimų derybų, nuėjo taip pat vėjais. Prezidentas atsakė, kad derybose visada būsią sunkumų ir kad tai koks išlaikymo ntarimų vieta esanti JTO.

Taftas prieš siuntimą kariuomenės

Pradėdamas diskusijas dėl užsienio politikos, Ohio įtakingasis senatorius, galimas respublikonų kandidatas į prezidentus, sen. Taft pareiškė, kad JT echarta ipaigojanti ginti užpultąjį kitą nari, tačiau nebūtinai siunčiant ten savo sausumos kariuomenę. Jis pasisakė griežtai prieš kariuomenės siuntimą į užjūrus, ypač į Europą. Tenyktės Trumano politika ir Eisenhowerio vadovavimas sudarą didžiausią pavojų taikai. Jo manymu, Rusija nepulsianti V. Europos atvirai, bet veikianti per penktąsias kolonas ir satelitų jėgas, o tam pasipriešinti pakakti turį Europos savų pajėgų. JAV kartu su D. Britanija, Prancūzija, Holandija, Australija ir Kanada galinčios kontroliuoti orą ir jūras ir tuo būdu bombardavimais nugalėti, o 30.000 ar daugiau amerikiečių sausumos kariuomenės buvimas neturįs jokios reikšmės.

— Pusan. — Amerikiečiai karai prancūzai, kad pastatytų daug atsitikimų, kada su pabėgėlių mase priartėja ginkluoti kina, ginklus pasisilepę po ilgais baltais rūbais, ir pradeda šaudyti. Dėlto kariuomenė su pabėgėliais elgiasi atsargiau.

Nehru kovoja už Kiniją

Commonwealtho konferencijoje Nehru karštai gina mintį, kad karą Korėjoje sustabdyti esą galima, kad Kinai karo nenori ir operacijas nutrauktų, jei tik būtų rasta tinkama formulė. Esą, Kinija pradėjo operacijąs tik dėl to, kad JT kariuomenė priartėjo prie Mandžiūrijos sienos, o to kinai negali pakęsti jau psichologiškai, atsimindami, kad ir anksčiau iš ten buvo sulaukiama puolimų Rusijos, o vėliau Japonijos. Jo nuomone pirmoji sąlyga karo veiksmams sustabdyti esanti išleidimas Kinijos į JTO. Tai būtų, sako jis, kinams pirmas įrodymas, kad jie pripažestami ir kad prieš juos nesikėsinama.

Kinijos pripažinimui arba išleidimui į JTO konferencijoje betgi griežtai priešinas Australija, N. Zelandija, P. Afrika ir Kanada, o tą mintį praversti stengiasi pati D. Britanija ir Indija. Nehru atvykdamas į konferenciją pranešė, vykstas tik su sąlyga, kad Indija nedalyvaus jokiuose Commonwealtho kariniuose planuose ir demokratijų konfliktas su komunizmu laikysis nuosaikiai. Tuo tarpu strategai mano, kad be Indijos būtų labai sunku ginti pietryčių Aziją ir net vidurinius rytus. Dėlto neazijos kraštų Commonwealtho nariai konferuoja su britų kariais bei gynyimo ministeriais, ieškodami išeiies.

Sausio 7 d. pasklido gandų, kad Nehru turis naują taikos formulę, dėl jos tarp New Delhi nuolat vyksta pasikeitimai telegramais ir, jei pasirodys, kad yra vilčių, Nehru skris į Maskvą ir Peipingą pasitarti su Stalinu ir Mao-tse-tungu. Esą, tam planui pritaranti JTO trijų komisija ir Trumanas. Oficialiai visa tai sako, kad paneigiama. Vašingtonas be, kad nieko apie tai nežina ir kad žinios apie nuolatinę telegrafo ryšį tarp New Delhi ir Maskvos bei Peipingo esą neteisingos. Spėjama, kad gandai apie šį Neh-

ru planą yra sudaryti iš jo pareiškimų, jog dėl taikos išlaikymo esąs pasiryžęs visur ir toli eiti.

Pakistano premjeras Liaquat ir Londoną atvyko, bet konferencijoje nedalyvauja. Manoma, kad jo sąlyga — Kašmiro klausimo svarstymas — bus išpildyta tam prasme, kad ji konferencija tik informacine tvarka apsvarstys.

Britai prieš sankcijas Kinijai

JAV kreipėsi į D. Britaniją ir Prancūziją, prašydamos paremti Kinijos blokados mintį. Manoma, kad JAV taip pat ragins visas valstybes, turinčias diplomatines misijas Peipinge, diplomatinis santykius su Kinija nutraukti.

Britų min. kabinetas, svarstęs šį klausimą, priėjo neigiamo sprendimo. Kabinetas savo sprendimą remia 4 argumentais:

1. Blokada įvykdyti būsią neįmonoma, nes pirmiausia ilgu krantu visą laiką vyksias slapta prekių gabenimas. Jei Hong Kong prekių siuntimą Kinijai suilaikytų, esą, prekės būtų gabamos per Portugalų Macao koloniją. Be to, blokada neveiksianti iš Sovietų valstybių ir tokių Azijos kraštų kaip Indija ir kt.

2. Esą, abejojama, kad JTO blokada nebalsuotų, o esą geriau neisiųlyti, negu sulaukti atmetimo. Britų nuomone tam nepiratsi Azijos valstybės su Indija ir Pakistanu, taip pat Arabų lyga ir kaikiuros vakarų Europos valstybės, kaip Norvegija ir kt.

3. Blokada, esą, sugriautų Hong Kongo ūkį. Be to, po to Kinai beabejo ji pul'ti, o apginti būtų neįmanoma. Gi Hong-Kongo praradimas, esą, būtų didelis nuostolis vakariečiams.

4. Vakariečių prestižo puolimas Pietų Rytų Azijoje esąs labai pavojingas. Burma, Malajai, Singapuras esą linkę pasiduoti ryšį tarp New Delhi ir Maskvos bei Peipingo esą neteisingos. Spėjama, kad gandai apie šį Neh-

941 Dundas St. W., Toronto, Ont. Canada. Telefonas AD 4265

Klausytojas:

Ar senoji Lietuva nusigrėžė nuo jūrų?

Priekaištai

Ne vien istorikai specialistai, bet ir kiekvienas lietuvis žino, kad senosios Lietuvos didžiosios kunigaikštijos dėmesys buvo nukreiptas į pietus ir rytus, bet ne į vakarus ir šiaurę, ne Baltijos jūrų kryptimi, bet į pietų stepes, į Juodąsias jūras ir rytų miškuotus kalvotus plotus. Ir nepriklausomoje Lietuvoje pasigirsdavome balsų ir čia išeivijoje dar dabar ne retai girdime tokių pačių priekaištų senosios mūsų valstybės politikos vadams bei valdovams, kad tai buvusi didžiulė klaida, kurios rezultate pajūry gyvenanti tauta neišsigijusi veržlumo bei linkimo siekti ryšių su tolimaisiais kraštais, o dėl to ir ekonominis krašto gyvenimas ilgus amžius išbuvęs sustingęs, negyvas. Priekaištaujama ir didžiajam valstybininkui Vytautui, kad, siekdamas savo tikslų rytuose, vakaruose kryžiuočiams darė tokių nuolaidų, kurios atrodė priešingos gyvybingiesiems tautos interesams. Jis juk net buvo atidavęs kryžiuočiams visus Žemaičius, tuo būdu Lietuvai padarydamas jau nebe pajūry, bet sausumos, jis taip pat nepasistengė išnaudoti 1410 m. Tannenbergo (Grunwaldo) laimėjimo ir neatidarė Lietuvai durų į Baltijos jūrą, palikdamas jai tą patį nelgą kranto ruožą, visiškai netinkamą laivininkystės reikalams.

Visa tai yra teisybė, tačiau tik mūsų akimis. Prieš penkis šimtus metų visa tai kitaip atrodė. Ir tuos reikšinius suprantame mes galime tik ano meto žmonių akimis, įvertinę visus veiksnius, veikusių ano meto žmonių gyvenimą ir galvoseną.

Gyvenimas turi savo logiką. Ne visuomet atsiranda protų, kurie pajėgia išryškinti ir aptarti tuos veiksnius, kurie veikia jų meto gyvenimą, tačiau ir nesąmoningai kiekvienos epochos žmonės ir politikai veikia pagal tuos veiksnius, pagal interesus nustato savo veiklos liniją. Ir anoji Lietuvos politikos valdovų linija beabejo buvo nulemta gyvenamojo laikotarpio reikavimu, gyvenimiškųjų to meto veiksmų. Kad tą liniją suprastume, mums tenka tik atsekti tuos veiksnius. Tada gal ir mūsų senųjų politikų elgesys bus suprantamesnis. Tad pabandykime.

Lietuviai — ne jūrininkai

Pirmiausia nereikia pamiršti, kad lietuviai niekad nėra buvę jūrininkai. Jų beabejo buvo, tačiau jūrininkystė, kova su jūros stichija niekad nėra buvęs vyraujantis arba nors ryškiausias sieraikiškas lietuviškojo charakterio bruožas. Lietuvis nuo amžių buvo sausumos gyventojas, pirmiausia žemdirbys. Tą nulėmė geografinės krašto savybės — girios ir laukai, bet ne jūra, nors ilgus amžius lietuviui ji buvo čia pat. Mat, lietuviškasis pajūris nėra tinkamas primityviai jūrininkystei, o tuo pačiu ir jūrininko dvasiai formuoti.

Yra bendras dėsniš, kad jūrininkystė išsivystė anksčiausiaiose tautose, kurios gyveno pajūry, turinčiame daug salų, dažnai net matomų nuo kranto ir viena nuo kitos. Žmogui ten iš pat pradžių nereikėjo leistis į begalines jūrų platybes, bet slankioti tarp daugybės salų, nepalaidžiant iš akių sausos žemės. Ir tik taip išsiteniravęs ir įgavęs igudimo jūrininkas galėjo išdrįsti ir su primityviomis plaukiojimo priemonėmis leistis į atvirus vandenų tolus, kad atskleistų viliojančią jų mįslę.

Iš pradžių tokį jūrininką rizikuoti savo gyvybe vertė ne interesus, bet smalsumas, noras įsitikinti, kas gi yra ten už horizonto, noras atrasti pasaulio pabaigą.

Visas lietuviškasis pajūris betgi yra be salų. Primityvus jūrininkas čia negalėjo rasti jokios atramos. Dėlto lietuviai, kaip ir kitos panašios pajūryuose gyvenančios tautos, į jūrą mažai teėjo ir jūrininkų dvasinių savybių neišugdė.

Taigi nesanti jūrininkiška dvasia negalėjo veikti ir valdovų politikos. Atitraukimas jų dėmesio nuo artimiausios jūros tautos charakterio bei jos interesų negalėjo pažeisti. Atsiskirdamas nuo jūros, lietuvis neparado pagrindą po kojomis. Jis liko savo dvasiai artimoje aplinkoje, jūros ilgesio nebuvo varginamas.

Baltijos jūra senovėje

Bet žmogų į jūrą veda ne vien noras grumtis su gamtos stichija. Jį vedė, ir dabar ten veda, ūkinis interesas. Vanduo ne vien skiria kraštus bei kontinentus, bet ir jungia. Šiandien vanduo jau beveik visą pasaulį jungia į vieną ūkinį vienetą. Tad, kad suprastume senųjų mūsų valstybės politikos valdovų elgesį, turime išsiaiškinti ano meto Baltijos jūros vaidmenį pasaulio ir šiaurės Europos ūkiniame gyvenime.

Ūkiniai interesai nuo amžių yra buvę ir tebėra pagrindinis veiksnys valstybių politikoje. Tad kodėl gi Lietuvos politikai neįvertino jūros vaidmens ūkiniame krašto gyvenime ir nesiėmė užvaldyti Baltijos? Jei mūsų laikais tas gali būti vadinama neišmanymu, tai anais laikais vis dėlto turėjo būti visa tai kitaip vertinama. Ir ištikrųjų kas tada būtų tinkamai įvertinęs Baltijos vaidmenį tautos ateičiai, būtų turėjęs būti pranašas. Anais laikais Baltija toli gražu neturėjo tokio vaidmens, kokį ji turi šiandien. Neturėjo tokios reikšmės ir kitos jūros. Padėtis pasikeitė tik 16 amž. Tada prasidėjo ir varžybos dėl Baltijos, išliko vadinamoji dominium mari Baltica problema, saistanti šito regiono valstybių bei tautų gyvenimą nuo 16 amž.

Deja, istorinės aplinkybės nulėmė, kad Lietuva šituo metu jau nebebuvo pakankamai svarus politinis veiksnys Europos gyvenime. Iškilusių naujų stambiųjų jėgų varžybose ji nebebuvo lemiamas veiksnys ir tų varžybų išeities savo naudai palenkti nepajėgė. Kol jos politiniai siekimai buvo lemiami kitokių veiksmų, Baltijos pakrantės išaugo galingos kitos jėgos, kurios ir laimėjo.

Viduramžio pasaulis žiūri į pietus

Kas gi atitraukė Lietuvos dėmesį nuo Baltijos ankstyvesniaisiais laikais, kai ji šitam Europos regione buvo lemiamoji pajėga? Ne kas kita kaip ūkinis interesas, tais laikais visos Europos gyvenimą kreipęs pietų kryptimi.

Kaip žinoma, ankstyvojo Europos kultūrinio ir ūkinio gyvenimo centrai buvo Viduržemio jūrų regione. Ten išaugo ir klestėjo visos senosios kultūros, ten susikūrė didžiosios valstybės. Europos kultūra kūrėsi ant Romos imperijos pagrindo. Ir imperijai išnykus Europos gyvenimo centrai tebebuvo buvusiuose jos kraštuose. Į ten buvo nukreiptos akys visos Europos ne tik ankstyvajame, bet ir visame viduramžy. Turtingi buvo Viduržemio regiono kraštai, prie kurių vadinamajame heleniškajame laikotarpyje buvo prijungta ir Mažoji Azija ir Juodųjų jūrų regionas, priklausė ir šiaurės Afrika. Aukso kraštai, ir kuriuos ėjo didžiuliai prekybiniai keliai, buvo laikoma Indija ir Centrinė Azija. Į šitą ūkinį centrą gravitavo visos Europos gyvenimas. Senoji rusų valstybė bei jos susiformavimas yra geriausia šitos situacijos iliustracija. Ekspansyvieji Skandinavijos gyventojai normanai, kurie 9-10 amž., jūrų keliais išmairė visą pasaulį, pasiekdami net Amerikos krantus, žinojo kas dedasi Viduržemio jūrų regione ir suorganizavo į ten didžiulį prekybinį kelią rytų Europos upėmis. Tas kelias nukreipė į pietus visos rytų Europos ūkinį gyvenimą, o prie jo susikūrė miestai (D. Naugardas, Polockas, Smolensk, Kijevas) su savomis sritimis sudarė pagrindą rytų slavų valstybiniam gyvenimui.

Kai Lietuva išėjo į tarptautinį forumą, ji rado jau šitokią situaciją. Europos gyvenimas gravituoja į pietus, o rytų Europa bendrauja su anais kraštais, naudojami normanų-variagų nurodyti keliai. Lietuvai beabejo rūpėjo pirmiausia tas šito kelio gabalas, kuris galėjo laiduoti jai susisiekimą su anais centrais. Tai buvo Dniepro upė ir dėlto tai politinė Lietuvos ekspansija pirmiausia nukrypo Dniepro kryptimi. Kiti tolimieji kraštai rūpėjo tik tiek, kiek jų valdymas galėjo laiduoti šito kelio saugumą bei išlaikymą ir tiek, kiek ten galima buvo rasti ūkiškų vertybių, galinčių šiuo keliu eiti į Juodąsias Jūras ir toliau.

Tuo tarpu Baltijos jūra šiuo metu turėjo menkos lokalinės reikšmės. Jos pakrančių kraštų

gyvenimas dar tebebuvo neišsivystęs, o susisiekimui su minėtais ūkinio gyvenimo centrais ji nebuvo naudojama. Vienintelė stipresnė pajėga čia buvo tik Vokietijos miestų sąjunga Hanza, prekiausi šiaurės Europos miškų produktais — kailiais, vašku, pelenais ir pan. Kad ir žemės ūkio kraštas, Lietuva iki 16 amž. maisto gaminių ir duonos neeksportavo, nes nebuvo pirkejų. Mat, ir visi Baltijos pakrančių kraštai pirmiausia vertėsi žemės ūkiu ir turėjo pakankamai savos duonos.

Pasaulio ūkinės konjunktūros pasikeitimas

Padėtis diametraliai pasikeitė tik nuo 15 amž. galo. Kai Mažonoje Azijoje išgalejo turkai, kai jie pagaliau 1453 m. užėmė Konstantinopolį ir pradėjo veržtis Europos uždarė įėjimą į Juodąsias Jūras, Viduržemio jūrų regiono prekybiniai centrai buvo atskirti nuo pagrindinių juos gaivusių šaltinių — nuo Indijos ir nuo Centrinės Azijos iš kur tada plaukdavo Europos visos brandenybės. Viduržemio jūrų regionas ėmė dūsti. Gelbėdamasis, to regiono veiklus žmogus pradėjo ieškoti kitų kelių. Lig tol Herkulo stulpai (Gibraltaro sąsiauris) jam buvo žemės sausumos riba ir į beribi vandenyną jis ne negalvojo leistis. Bet dabar reikalas privertė. Apskaiciavęs, kad žemė yra rutulys, šitas žmogus nusprendė į viliojančią Indiją atrasti kitą kelią, aplaukti visą žemės rutulį ir pasiekti jos kitą kraštą.

Taip dabar prasidėjo didžiųjų kelionių ir naujų žemių, naujų kontinentų atradimo epocha. Europos ūkinė konjunktūra ir prekybos keliai pasikeičia iš pagrindų. Jei anksčiau visos Europos akys buvo nukreiptos į Viduržemio jūrų regioną, o šio regiono žmogaus akys kryo į rytus, tai dabar visi savo žvilgsnius nukreipia į vakarus, kur atrandamos naujos žemės su plačiomis galimybėmis. Dar kurį lai-

ką vadovybė lieka to paties Viduržemio jūrų regiono rankose, bet palengva į tą srovę įsijungia ir kiti Europos kraštai, kuriasi nauji prekybos centrai, kyla nauji rąjonų reikšmė. Nuo tada kitokis vaidmuo tenka ir Baltijos jūrai ir visai šiaurės Europai.

Baltijos reikšmė kyla

Šiaurės ir šiaurės vakarų Europoje susikuria nauji pasaulinės reikšmės prekybiniai centrai. Pirmiausia čia Niederlandai, išaugo miestai, kuriems prireikia duonos. Anksčiau, pav., Niederlandų miestai trūkstamos duonos atsigabendavo daugiausia iš Egipto, panaudodami tam laivus, nugabenusius prekes į Mažosios Azijos ir šiaurės Afrikos rinkas. Dabar tos rinkos išnyko, tad laivai nebeturėjo jokio reikalo ten plaukti. Dėl to ir duonos pradeda ieškoti arčiau, būtent Baltijos pakrančių kraštuose. Dėl to tai ir iš Lietuvos nuo 16 a. prasideda duonos ir apskritai maisto produktų, žemės ūkio gaminių eksportas. Baltijos jūra tuo būdu palengva įsipina į pasaulinės prekybos bei pasaulinės laivininkystės tinklą, įgauna jame, kad ir ne pirmąjį, bet gana reikšmingą vaidmenį. Nuo to meto ir Didžiosios Lietuvos kunigaikštijos dėmesys nuo Juodųjų Jūrų perkliamas į Baltijos jūras. Veržtis į Juodąsias jūras jau nėra jokio reikalo, nes jos virsta uždaru turkų ir totorių ežeru, o ūkinio gyvenimo centrai iš šito regiono yra jau visai pasitraukę.

Šito naujo Lietuvos politikos posūkio ryškiausias pavyzdys — ilgametės kovos dėl užvaldymo Livonijos. Tą patį rodo pirmieji užsimojimai kurti laivyną — Zigmanto Augusto ir Vazų laikais. Deja, kaip sakytą, tai buvo jau Lietuvos silpnėjimo laikotarpis, o situacija labai nepalanki, nes čia pat pasirodė pajėgūs varžovai — Maskva ir Švedija. Maskvos užsimojimai prasiplėmė langu į pasaulį pasireiškia pirmiausia Baltijos jūros kryptimi, nes Maskvos iškilimas kaip tik sutampa su Europos ūkinio gyvenimo bei ūkinių centrų per-

sitvarkymu. Kai Maskva iškilo, heleniškojo pasaulio centrai jau buvo pradėję mirti.

Nusigrįžimas nuo jūros

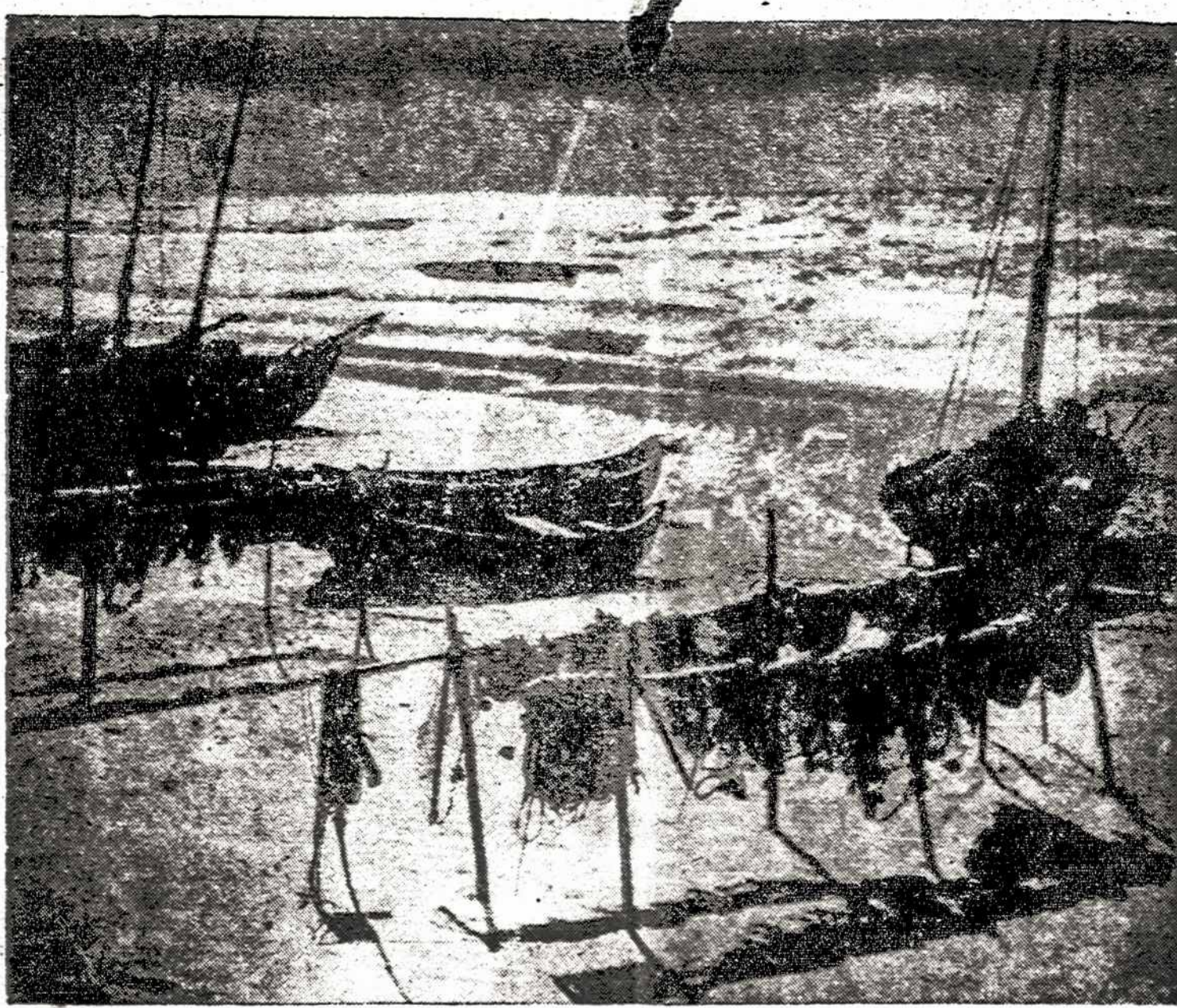
Pabaigai dar primintina, kad „nusigrįžimas“ nuo Baltijos jūros yra reikšėjęs ne tik Lietuvos, bet ir jos kaimynės Lenkijos istorijoje. Lenkija Baltijos pakrančių išsivadėję dar pirmoje pusėje 14 a. Ir būdinga, kad Pamarų kryžiuočiams paliko sudarydamas amžinąją taiką karalius Kazimieras, kuris vienas iš visų Lenkijos valdovų tėra gavęs didžiojo vardą. Ir ištikrųjų tai buvo ne eilinis valdovas ir politikas.

Bet jis, kaip ir mūsų Gediminaišas, Algirdas ar Vytautas palikęs Baltijos jūrą, nusigrįžia į pietus, pradeda kovas su ta pačia Lietuva dėl Galicijos, Volynės ir Podolės. Argi tai ne tas pats veržimasis prieš Dniepro kelio ir Juodųjų Jūrų?

Žinoma, čia buvo ir kitų veiksmų. Pav., traukė sausumos didysis prekybos kelias, kuris iš Centro Europos per Galicijos (Haličo) Lvivą ėjo į centro Aziją, traukė Lenkus derlingosios Ukrainos žemės, tačiau tada Lenkijoje plituri nuomonė, kad šiuose kraštuose upėse pienas ir medus teka, buvo susidariusi tik dėl to, kad tie kraštai — juo arčiau didžiųjų prekybinių arterijų ir Juodųjų Jūrų — tuo labiau buvo surišti su heleniškojo pasaulio klestinčiu ūkiniu gyvenimu. Tas pats veiksnys tebeveikė ir Jogailą kviečiant į Lenkijos sostą. Ūkinis interesas buvo svarbiausias, kuris Mažosios Lenkijos ponus privertė savo valdovą pasirinkti Jogailą. Lenkiškoji mesianizmo idėja yra vėlesniųjų laikų padaras.

Taigi valstybių ir tautų gyvenimą tvarko gyvenimiški, logiški dėsni. Pripuolamybės istoriniame procese yra labai nedaug. Ji be to, gali būti tik laikina. Valsčių ir tautų veiklos linkmė visada yra ilgaamžė, logiška ir atsekama, jei tik pasistengiame įvykius vertinti ne savo meto, bet anų laikų sąvokomis.

A. Šapoka.

Žvejų pakrantė lietuviškam pajūry

Magnetometras karo ir taikos metu

Jeigu jūs aplankysite Kanados kasyklų departamentą ir interesusitės kasyklomis, mokslinės tarnybos direktorius Dr. G. S. Hume parodys jums daugybę žemėlapių, išmargintų žaliomis kreivėmis linijomis. Tai yra darbai geofizinio matavimo iš oro, iš kurių toliau yra daromi galutiniai magnetiniai Kanados žemėlapiai, rodantieji struktūrą žemutinio žemės sluoksnio.

Kartais šie žemėlapiai duoda stebinančius rezultatus. Pav., viršutinėje dalyje Hastings-Peterborough, Ontario, srities žemėlapyje yra mažas linijų susiejimas, kuris atrodo nedidesnis, kaip piršto nuospauda. Ta vieta paskatino amerikiečių Bethlehem Steel Corp. įsigyti vieną kv. mylių to lauko. Pradėti tyrimo darbai grįžant, užtikrino rūdos pramonę šioje vietovėje. Šie geležies rūdos klotai arti Marmora miestelio nėra toki dideli kaip Steep Rock arba Labradoro radiniai, bet galės būti daug geriau ir pigiau eksploatuojami, nes randasi šalia geležinkelio ir lengvai pasiekiami didelės elektros

srovės. Tuo tarpu Labradorui reikia tiesti geležinkelį ir statyti elektros jėgaines.

Magnetometras yra senas instrumentas. Jo prototipas — kompasas. Tačiau pirmą kartą lėktuvais tirti žemės magnetinius laukus pradėjo tik praėjo karo metu Gulf Oil Co. Pradžioje šį magnetinį aparatą, kad išvengtų motoro įtakos, vildavo užpakalyje mažame sklandytuve. Ieškant visokių priemonių kovai su vokiečių povandeninių laivų pavojumi. Magnetometras yra tobulinamas negailint didžiulių lėšų. Kanada yra numatiusi šiais metais turėti tris tolimos jūrų žvalgybos eskadriles. Šios eskadrilės yra aprūpinamos praejusio karo metu Avro fabrike prie Toronto pastatytais keturiu motoriniais Lancster tipo bombonešiais. Tačiau šie bombonešiai dabar yra perdribami ir pritaikomi grynai jūrų, o ypač povandeninių laivų, žvalgybai. Iki perėitų metų pabaigos įstengta pataisyti ir aprūpinti naujais magnetometrais ir radaro aparatais dar tik vienas bombonešis. Kiti skubiu tempu pertvarkomi Toronto de Havilland aviacijos dirbtuvėse. Viso jų Kanada turi apie aštuoniasdešimt.

Po karo Kanados Tautinė Tyrinėjimų Taryba kartu su kasyklų departamentu įsigijo tris tokius išbulintus aparatus. Vienas iš jų buvo įrengtas RCAF Canso vieninteliame lėktuve, kuriame galėjo patalpinti pakankamą nuotolį nuo motoro. „Iki praėjusių metų kovo mėn. šis lėktuvas išmatavo apie 400.000 kv. mylių. Šis darbas yra labai

brangus, 1000 kv. mylių kainuoja apie 30 tūkstančių dolerių. Tačiau ne visos vietovės yra tokiu intensyvu matuojamos.

Siuo metu Kanada yra vėl susirūpinusi povandeninių laivų pavojumi. Magnetometras yra tobulinamas negailint didžiulių lėšų. Kanada yra numatiusi šiais metais turėti tris tolimos jūrų žvalgybos eskadriles. Šios eskadrilės yra aprūpinamos praejusio karo metu Avro fabrike prie Toronto pastatytais keturiu motoriniais Lancster tipo bombonešiais. Tačiau šie bombonešiai dabar yra perdribami ir pritaikomi grynai jūrų, o ypač povandeninių laivų, žvalgybai. Iki perėitų metų pabaigos įstengta pataisyti ir aprūpinti naujais magnetometrais ir radaro aparatais dar tik vienas bombonešis. Kiti skubiu tempu pertvarkomi Toronto de Havilland aviacijos dirbtuvėse. Viso jų Kanada turi apie aštuoniasdešimt.

— Otava. — Numatoma, kad Kanada pasisų Europos sprausminių lėktuvų.

Komunistinė laisvė

Pagal šių metų spalio mėn. 15 d. Vatikane paskelbtą statistiką Rytų Europos kraštuose 11.000 kunigų ir vienuolių deportuota arba nužudyta. Vien tik Lietuvoje areštuoti 4-ri vyskupai (arkiv. M. Reins, vysk. T. Matulionis, vysk. V. Borisevičius, vysk. A. Ramanauskas) ir neteko laisvės 800 kunigų. Iš 1200 buvusių kunigų bėra laisvų vos 400. Kiti vargsta kalėjimuose, privertiamų darbų stovyklose arba yra tiesiog nužudyti. Ir laisvėje esantieji kenčia nuolatinių persekijimų — apkrauti baisiais mokesčiais, verčiami pasirašyti, kad nemokys vaikų tikybos ir tt. Ta pati bolševikinė sąžinės „laisvė“ ir kituose kraštuose.

Rumunijoje nebeliko nė vieno laisvo kat. kunigo. 700 buvo nužudyti. Albanijoje visi vyskupai ir 715 kunigų suimti. Du vyskupai nužudyti. Arkivyskupas pasmerkto 20 m. kalėjimui bausmei. Jugoslavijoje vyksta toks pat tikinčiųjų persekijimas, kaip ir kituose komunistiniuose kraštuose. Daug kieno remiamas ir glostomas raudonas Tito tiek pat duoda religijai laisvės, kaip ir jo mokytojas Stalinas. Ir šiam krašte areštuota, deportuota

ar nužudyta 1954 kunigai. 196 kunigai nužudyta be jokio, net sovietinio teismo. Tik 400 parašių turi po vieną kunigą. Zagrebo arkiv. pasmerkto 14 metų kalėti.

Iki 1950 m. birželio mėn. Vengrijoje neteko laisvės 583 kunigai. Vienas vyskupas žuvo nuo raudonarmiečio — plėšiko kulkos. Kard. Mindzenty neistas visam amžiui kalėti. 1000-tis moterų ir vyrų vienuolių išgaventi į koncentracijos stovyklas. Cekoslovakijoje 300 kunigų kalėjimuose. Prahos arkiv. namų areštė. Ir Lenkijoje 1000 kunigų sausūdyta. Sunkiausiai Kat. Bažnyčia nukentėjo Ukrainoje. Lenkijos, Vengrijos valdomose srityse, kur gyveno ukrainiečiai unitai, nužudyta 3600 kunigų. Jie nenorėjo prisijungti prie bolševikų valdomos pravoslavų cerkvės, liko ištikimi Kat. Bažnyčiai, todėl turėjo mirti. Neliko nei vieno laisvo vyskupo. Nė vienas jų nenorėjo bendradarbiauti su bolševikams tarnaujančiu Maskvos patriarku.

Daug kunigų neteko laisvės ir gyvybės Latvijoje, Rytų Vokietijoje. Sudėjus visas aukas gausi gąsdinantis 11.000 skaitmuo. Peregrinus.

Kanados kasyklos

Aukso kasimo istorija Kanadoje prasideda 1654 metais, kai Prancūzijos karalius Liudvikas XIV suteikė teisę Nicholas Denys'ui kasti aukso Naujojoje Škotijoje. 1770 m. Alexander Henry, remiamas Gloucesterio kunigaikščio, sudarė anglų bendrovę išnaudoti mineralinius turtus prie Sault Ste. Marie, Ontario. Tačiau oficialiai aukso atradimas buvo užregistruotas tik 1823 m., kai viena jauna moteris, brisdamas per Chaudiere upės sekulamas, pietvakarių Quebeco, surado aliuvinės kilmės aukso gabalėlius.

Po didžiųjų aukso atradimų Kalifornijoje 1849 m. ir vakarietijoje Kanados dalyje prasidėjo aukso ieškojimo karštligė. 1852 m. buvo surasta atviro aukso kvarco sluoksnuose prie Mitchell Harbour, Queen Charlotte salose. Praslinkus trims metams Hudson Bay bendrovės buvę tarnautojai aukso aptiko Pend Oreille upės žiotyse, o 1858 m. plaunamo aukso buvo rasta Fraser upės žemupyje. Po to sekė Cariboo Trail ir Barkerville, abu Br. Columbijoj, kur taip pat plovimo pagalba buvo gaunamas aukas.

Po šių sekė atradimai N. Škotijoje ir netoli Madoc, pietinėje Ontario dalyje. Turtingi aukso radiniai susekti 1869 m. Jukono upės srityje, 1878 m. Lake of the Woods rajone ir 1883 m. Sudbury apylinkėje.

1896 m. pasaulį pasiekė pirmosios žinios apie Klondyke atradimus, kurie sukūrė romantiškiausius ir spalvingiausius scenas Kanados kasyklų istorijoje. Veliau sekė atradimai rytinėje Kanadoje: Lake Fortune, Larder Lake ir Porcupine srityse, Kirkland Lake, Rice Lake ir Flin Flon, Noranda, Val d'Or, Sheridan ir Red Lake.

Šios vietos daugeliui lietuvių girdėtos ar net pažįstamos, nes ne vienas iš mūsų ten pradėjo savo pirmuosius žingsnius šiam krašte.

Kitos labiau žinomos aukso kasyklos yra prie Little Long Lac, Goldfields Saskatchewan ir palyginti nauji kasyklų laukai prie Yellow Knife, šiaur. vakarų teritorijose.

Aukso gamybos statistika pradėta vesti 1858 m. Tais metais gauta 34.100 gryno aukso uncijų, 705.000 vertės. Gamyba žymiai kaitaliojosi sekančioje 19 simetmečio dalyje, pasiekdama savo aukštį 1900 metais: 1.350.000 uncijų 27.908.000 vertės. Produkcija po to smarkiai krito, bet už penkių metų vėl pradėjo kilti aukštyn ir 1922 m., pirmą kartą nuo 1902 m., vėl peržengė 1.000.000 uncijų ribą. Gamybos kilmės vis tesėsi, kol 1941 m. pasiekė visų laikų rekordą: tais metais pagaminta 5.345.000 uncijų 205.789.000 vertės. Karo metais aukso gamybai smarkiai pakenkė, tačiau paskutinių metų laikotarpio metinė produkcija vėl pakilo, 1949 m. pasiekdama 4.104.000 gryno uncijų, vertinamą \$147.739.000.

Aliuminijus. Nors Kanadoje ir nėra bauxito—aliuminijaus rū-

dos, tačiau Kanados aliuminijaus pramonę prasočia tik JAV. Svarbiausias faktorius, proteguojęs šios pramonės išsivystimą šiam krašte yra dideli kiekiai pigios hidro-elektros tose vietose, kur galima pigiai ir patogiai sutelkti žaliavas. Čia naudojamasi žaliavos yra bauxitas, įvežamas iš Britų Gvajanos, anglis ir kokas iš JAV ir crijolitas iš Grenlandijos bei JAV.

Visa aliuminijaus produkcija Kanadoje priklauso — „Aluminum Company of Canada“, kurios visi fabrikai randasi Quebeco provincijoje: Arvida, Ile Maligne, Shawinigan Falls, La Tuque ir Beauharnois. Šių įmonių bendras pajėgumas yra 550.000 tonų aliuminijaus ir metus, kas sudaro virš 20% viso pasaulio gavybos.

Gipsas — baltas mineralas, vartojamas nuo seniausių laikų tinko gamybai. Šiandien jis naudojamas sieninių lentų bei tinkų gamybai, o taip pat dažų, imitacinio marmuro bei tręšų gaminiui.

Gipso pramonė Kanadoje prasidėjo 1779 m., kai N. Škotijoje buvo atidarytos pirmosios atviro kasyklos. Ligi šių laikų ši provincija išliko pagrindiniu gipso šaltiniu. Didžiuma šio mineralo, neapdirbto formoje išvežama laivais į Amerikos uostus Atlanto pakrastyje, tačiau prieš karą nemaži kiekiai pasiekdavo ir D. Britaniją. Po karo pastaroji prekyba nebuvo atgaivinta.

Gipso pramonė labai pagyveno atkreipimas dėmesio į apsaugą nuo gaisro statyboje. Tai žymiai padidina įvairių gipso gaminių poreiklavimą, kaip pav., gipsinių lentų, plokščių stogams, blokių, kietų tinkų sienoms, bei insulacinių ir akustinių tinkų rūšių.

1874 m. Kanadoje buvo pagaminta 67.800 tonų gipso. 1900 m. šis skaičius praėjo 250.000 to. ribą, o 1920 m. pasiekė 429.000 to. 1940 m., gamybai ir pareikalavimui vis kylant, buvo pasiekta 1.449.000 to., o 1948 m. pagaminta 3.217.000 to. gipso, taigi per pastutinius 50 metų gipso gamyba padidėjo apie 13 kartų. Tai rodo Kaados pramonės vystymosi greitį.

V. A.

Duos plieno Kanadai

JAV pažadėjo Kanados karo pramonei plieno tiekimo padidinti 1.300 tonų. Kartu pažadėta pirkti Kanados aliuminijų. Plienas skiriamas daugiausia 11 tūkstančių naujos konstrukcijos autovežimui pastatyti.

JAV perka lėktuvus

JAV užsakė Toronto de Havilland aviacijos dirbtuvėse už 180 tūkstančių dolerių išbandymui šešis artimo skridimo Beaver žvalgybinius lėktuvus. Tai pirmas atsistatymas, kad JAV taikos metu perka iš Kanados karo lėktuvus. 1933 metų Buy-America įstatymas jai draudžia tai daryti. Beaver yra sukonstruotas 1947 metais topografijos darbams ir miško gaisrų sekimui.

Winnipeg, Man.

Kalėdų vakaras
Antrąją Kalėdų dieną Winnipeg lietuvių šeštadieninės mokyklos vaikučiai suruošė vakarą ir eglutę.
Programą pradėjo mokyklos vedėjas p. S. Ramanauskas, tardamas žodį ir susirinkusius ir padėkodamas prisidėjusiems savo darbu prie vakaro paruošimo. Po to, pakvietę vaikučius sutikti atvykusį ir vakarą Kalėdų senelį su gausiomis dovanomis. Senelis, pasikalbėjęs su vaikučiais, pažadėjo dovanas išdalinti po vakaro programos.
Vaikučiai suvaidino "Kalėdų sapną" — 3-jų veiksmų scenos vaizdėlį. Mergytės singulės labai gražiai pašoko baletą. Įspūdingai krito sniegas joms šokant.
Antroje programos dalyje vaikučiai gražiai padėkdamavo, pagrojo akordeonu, paskambino pianu duetas; pora berniukų sumaniai atliko dialogą, o R. Zymantaitė pašoko solo baletą. Paskutinį numerį atliko Gražina Zavadskaitė ir Lydija Dargužaitė, gražiai pašokdamos plastišką šokį "Gėlių rinkimas".

Veikalėlių ir baletus režisavo p. mokyt. B. Bujokienė, padedant p. mokyt. S. Ramanauskui. Plastiką šokiams grojo p. Pr. Šopaga.
Vaikučiai labai nudžiugo, gavę iš Kalėdų senelio dovanas, o jų tėvai dėkingai Kalėdų seneliui (p. Pr. Matulioniu) už gražius pamokinius apie savo kalbos branginimą ir jos vartojimą. Papasakojo apie dabartinį vaikučių vargą Lietuvoje sujaujindamas vaikelius iki ašarų.
Po programos sekė šokiai ir loterija. Fantus surinko p. p. J. Malinauskas, V. Januška ir V. Kriščiūnas. Daug darbo ir laiko pasventė to vakaro ir eglutės surengimui tėvas Barnabas Mikalauskas, OFM, suvežant vaikučius repeticijomis. Ponia Elena Januškienė su padėjėjais daug darbo įdėjo, siūdamas artistams

rūbelius. Tėvai džiaugėsi jaunosios kartos vaidybiniais pasireikimais lietuvių bei išlaikyti.
Kalėdinės giesmės per radio
Winnipeg lietuvių choras, nors dar jaunutis, tačiau pasirodė kaip ir kitos tautos su Kalėdų giesmėmis, kurios skambėjo oro bangomis iš CKSB radio stoties. Chorui vadovauja p. Pr. Šopaga.

Sužieduotuvės
Pirmąją Kalėdų dieną sužiedavo p. V. Galinaitis su p-le Eugenija Matveičikaitė, šaunus po būvis su puikiomis vaisėmis ir pasilinksminimu įvyko pas p. V. Diehininkaitį, kuris ta pačia proga atšventė savo gimtadienį.

Naujųjų Metų sutikimas
Pirmą kartą taip skaitlingai ir vieningai buvo susirinkę lietuviai — senoji ir jaunoji karta — sutikti Naujųjų Metų. 9 val. vakare St. Paul College koplyčioje buvo atliktos iškilmingos padėkos pamaldos, po kurių visi nuėjo į gražią didelę sudentų salę laukti 1951 metų. Gabios šeiminkės — p. Elena Januškienė, p. Aldona Rutkauskienė ir p. Nijolė Žalienė — vaišino visus skaniais valgiais ir gėrimais. Galingai skambėjo erdvioje salėje lietuviškos, pilnos ilgesio ir tėvynės meilės, dainos. Šokiams grojo geras orkestras. Bankietai ir visą pasilinksminimą gražiai ir sumaniai pravedė p. J. Činga. Prieš pat sutikimą Naujųjų Metų kalbėjo dvasias vadas tėvas Barnabas Mikalauskas, OFM, pareikšdamas džiaugsmą taip gražių lietuvių sugyvenimu, palinkėdamas laimingiausių Naujųjų Metų. Išmūšus 12 valandą buvo sugiedotas Lietuvos himnas.

Linkėtina, kad pagaliau visi lietuviai suėitų į bendrą sugyvenimą, kad išnyktų buvę skirtumai tarp taip vadinamų dipukų ir seniau atvykusių lietuvių.
Rūta.

WINNIPEGIEČIAI!

ATSILANKYKITE Į PARAPIJOS RUOŠIAMĄ

BANKIETA

kuris įvyks š.m. sausio mėn. 20 d. Lietuvių Klubu patalpose.

Šokiams gros nuolatinė kapela.

Pradžią 8 val. vakaro.

Sudbury, Ont.

— Sudburio lietuvių kolonijos šeštadieninės mokyklos tėvų komitetas sausio 21 d. 7 val. vak. St. Annės salėje ruošia parengimą. Numatoma maža programėlė. Galbūt šokiams jau gros lietuviškas džiazas.

— L. Razgaitis pirkto gražų tabako ūkį ir pavasarį Sudburį apeleidžia. L. Razgaitis yra vienas iš tų tautiečių, kurie sunkiai uždirbtą centą moka taupyti, bet nesigaili pinigų kilniems dalykams. Jis atskleidė iš Europos dvi šeimas. Mielai aukoja tautos ir labdaros reikalus. Skaito, platina ir remia lietuvišką katalikišką spaudą. Savo darbštumu ir tvarkingumu jis jau savo tėviškėje iš mažo buvo padaręs gražų, pavyzdinį ūkį. Reikia tikėtis, kad jis ir čia bus pavyzdys apylinkės ūkininkams.

— Prieš pat Naujus Metus du INCO darbininkai, vykdamie automobilių į darbą, susiginėjo. Vis ta nelaiminga politika. Vienas — senas ukrainietis — komunistas

gyrė Staliną, o kitas DP — rusas — demokratiją. Ginčai baigėsi 10 min. dvikova prie darbovietės išlipus iš automobilio. Sekančią dieną teismas tarė savo žodį. Raudonasis buvo nubaustas \$5 ir įspėtas, kad jis čia už Staliną negautuotų. Pasikartojus panašiam įvykiui, jis gali būti išsiųstas į jo kilmės kraštą. Be to, raudonukui teks nusipirkti naujus akinius. Gal dabar pirkto tokius akinius, pro kuriuos būtų matomas balta, o ne raudonas vaizdas.

INCO darbininkų tarpe yra raudonų, kurie veda propagandą už Staliną. Nestebėtina, kad ir unijos vadovybė raudona. Prieš pora mėnesių iš JAV buvo atvykęs tos unijos centro viceprezidentas O. Larson, kurs, vietoj aiškinti darbininkams darbo bei atlyginimo sąlygas, ėmė sakyti agitacinę kalbą, nukreiptą prieš JAV vyriausybę: kad ji didina kariuomenę, kad išleidžia tam bilijonus dolerių, bet nieko neužsiminė apie Stalino kariuomenę, nei apie jo švaistomus bilijonus.

Hamilton, Ont.

Pr. m. gruodžio 31 d., 3 val. pp. Hamiltono lietuvių Vyskupo Valančiaus pradžios mokyklos mokytojai su tėvų komitetu suruošė vaikučiams labai linkšą, įdomų pobūvį — eglutę "Dainavos" salėje. Kampe stovėjo gražiai žaisliukais papuošta eglutė. Prie eglutės prisirinko apie 70 vaikų, kurie nekantriai laukė Kalėdų senelio. Pagaliau ir jis pasirodė su didžiausiu maišu dovanų. Seneliui atsisėdus prie eglutės, prasidėjo vaikų programa, kurią labai gyvai pravedė mokyklos vedėjas p. J. Mikšys ir p. Grajauskaitė.

Reikia tikrai džiaugtis, kad Hamiltone yra tokių idealistų mokytojų, kurie po sunkaus darbo dar galėjo taip gražiai vaikučius paruošti. Visi tėvai liko labai dė-

kingi. Tą padėką parodė ir Kalėdų senelis, kuris apdovanodamas vaikučius dovanomis, nepamiršo ir mokytojų.

"Laiškų Lietuviams" platintojai, iki 1951 m. birželio 1 d. surinkę daugiausia prenumeratorių, gaus vertingas dovanas: Televizijos aparatą arba 150 dol., šaldytuvą arba 100 dol., radijo aparatą arba 50 dol. Ir visi kiti platintojai, surinkę didesnę skaičių skaitytojų, bus apdovanoti.

"Laiškų Lietuviams" Kaina tik 1 dol. metams.

Adresas: "Laiškai Lietuviams" 5541 So. Paulina St., Chicago 36, Ill. USA.

Mažosios Lietuvos vietovardžiai surusinti

Labai skaudžius kelius paskutinių kelių metų bėgyje turėjo praeiti didingosios Lietuvos praeities ir tikriausiai lietuviškuo liudytojais Mažojoje Lietuvoje — lietuviškių vietovardžiai. Dar netaip senai, pereito amžiaus pabaigoje ir net šio pradžioje, etnografiniai jū priskaitė keliolika tūkstantį. Galima buvo tvirtinti, kad beveik visos rytinės Rytprūsų dalies žemės vardynas, buvo perdm lietuviškas. Per istitus šimtus metų Prūsijos imperialistai neįstengė, o gal ir nederšo, panaikinti lietuviškosios žemės vardo.

Kitai reikalai virto, kai M. Lietuvoje įsigalėjo hitleriniai okupantai. Vienas didžiausių "fuerterio" ir Rytprūsų prezidento Dr. Kocho patvarkymų buvo lietuvišką šio krašto praeiti primenančių vietovardžių likvidavimas. Hitlerio valdymo laikais beveik visos gyvenamosios

AUKOS TAUTOS FONDUI
Bisset, Man.: — p. J. Giedrūnas \$3.00.

London, Ont.: — buvęs Bendruomenės išninkas p. Alf. Kulvinskis iš neutralaus skyrė išdo prisiuntė \$131.39 ir šokių vakaro pelną \$15.83. Iš to pelno turėjo užmokėti "NL" už skelbimą, bet administracija paliko auką T. Fondui. Viso gauta \$147.22.

Hamilton, Ont.: — KLB išdėdė p-lė V. Subatnickaitė prisiuntė surinktus aukomis \$98.15 ir iš šokių vakaro pelną \$23.95. Viso \$121.10.

Coniston, Ont.: — p. J. Žiukas \$5.00.
t. Hyacinthe, Que.: — po \$5.00 p.p. Mykolas Guobys ir Albinas Ruzgas.

Nuosirdžiai dėkui.
M. Arlauskaitė.

JA VALSTYBES

Ged. Galva, mūsų mielas nuolatinis bendradarbis, lig šiol dirbęs kaip paprastas darbininkas Carson, Pirie, Scott Co, yra pakviestas į tos pat firmos ūkiškų tyrimų departamentą dirbti statistikos skyriuje. P. Ged. Galvai tenka šiomis dienomis apsispręsti pereiti dirbti ten arba į The Fair firmą, kur jam taip pat yra pasiūlytas atsakingas ekonomisto darbas.

Dr. J. Pajaujis, New Yorko Tremtinių Draugijos pirmininkas jau pusę metų kaip profesorius Fairbanks universitete Alaskoje.

Dr. A. Šerkšnas, pedagogikos ir psichologijos profesorius pasirašė sutartį metams su Amhurst College, Conn. Ten persikelia ir jo šeima.

VOKIETIJA

Miuncheno Werner kareivinių stovykla likviduojama, jos gyventojai išskirstyti, įjungtieji į vokiečių ūkį vežami į Amergą, o emigruojantieji į Ingolstadtą.

Schwaebisch Gmuend abi tremtinių stovyklos likviduojamos. Jų likvidavimas buvo pradėtas anksčiau, bet užsitęsė, nes vokiečiai neturėjo patalpų tremtiniams apgyvendinti.

Ludvigsburgo pereinamoji emigrantų stovykloje yra iki 3000 emigrantų, bet lietuvių labai nedaug — svyruoja tarp 50 ir 100, nes lietuvių dabar mažai beemigruoja — jau anksčiau išemigravo.

NAUJAS DP ISTORIJS LAPAS

John W. Gibson paskyrimas naujuoju DP komisijos pirmininku pažymi DP vieno perkeldinimo pabaigą. Carusi atstatydino, išvykdamas atostogų. Prisiekiant naujam, dalyvavo ir JAV darbo ministeris Tobin, ką reikia laikyti idomiu faktoriu. Mat, jau kuris laikas JAV spaudoje reikalaujama, jog ne portorikičiai ir negrai būtų vežami kaip pigi darbo jėga į JAV pramonę, bet vertingi asmenys, pabėgėliai nuo komunizmo, dabartiniai DP Europoje. NYT aną dieną spausdino straipsnį, kuriame buvo pažymėta, jog DP komisiją užplūdo Amerikos pramonininkų garantijos. Deja, šiuo kartu jiems pritrūko įstatymu pripažintų DP emigrantų. 150.000 žydų bus, kuo greičiausiai pergabenti per Atlantą užtvirtino Isaac Asovskis amerikiečiams, nors kai pirmieji lietuviai DP pakilo iš Europos, jų tuo metu buvo likę 125.000. Tačiau, kaip ten bebūtų, jie nepriklauso

vietovės, turinčios lietuviškus vardus, specialiais valdžios dekretais, buvo perkrikštytos. Lietuviškių vietovardžiai buvo suvokietinti ne tik suteikiant vokiškas galūnes, bet neretais atvejais pakeičiant ir jų šaknis. Policijos išleistais potvarkiais buvo baudžiami visi tie gyventojai, kurie šnekamoje kalboje ar raštuose vartojo senuosius lietuviškuosius pavadinimus.

Einant Potsdamo susitarimu, lietuviškoji Rytprūsų dalis buvo atiduota Sovietų Sąjungai administruoti. Atiduota besalygiškai, kaip ir visi kiti kraštai anapus geležinės uždangos. Minėtos srities rusinimą sovietai pradėjo deportuodami senuosius gyventojus, vis vien lietuviškos ar vokiškos kilmės jie būtų. Kiek vėliau sekė krašto kolonizacija slavų elementu, na, ir vietovardžių surusinimas. Surusinti visi, be jokios išimties, vietovardžiai, neskaitant ar jie lietuviškus, ar vokiškus vardus turėjo: visiems buvo duoti grynai rusiški ir dažniausia specialiai bolševikiški, vardai. Šia proga mes patiekiamo mūsų skaitytojams keliasdešimt tokiu rusinimo pavyzdžių "Kaliningrad" srityje, dabar taip vadinamoje lietuviškoje Rytprūsų dalyje, kaip juos yra paskelbusi Sovietų zonos Pašto ir Telegrafo komisija savo specialiaame leidinyje, prieš tai, orientacijos dėliai, pridėdami senuosius — lietuviškus pavadinimus ir pažymėdami vokiškuosius.

Lietuviškai	Vokiškai	Rusiškai
Angarapė	Angerapp	Ozersk
Beržkalniai	Aulenbach	Kalinovskaja
Krantas	Cranz, Ostpr.	Zelenogorodsk
Damnava	Domnau, Ostpr.	Domnovo
Eitkunai	Eydkau	Čkalov
Gerdava	Gerdauen	Želensnodožnij
Gervakiemiai	Gerwen ueber	Priozerskoje
	Gumbinen	
Gilija	Gilgenfeld	Svoboda
D. Bubainiai	Gr. Bubainen	Berežkovskoje
Didžgaudžiai	Grossgauden	Kransnopolianskoje
Gumbinė	Gumbinen	Gusse
Lazdenai	Haselberg, Ostpr.	Krasnoznamensk
Gastai	Heinrichswalde	Slavak
Isrutė	Insternburg	Černjachovsk
Karaliaučius	Koenigsberg	Kaliningrad
Kraupiskė	Kraupischke	Bolsakovo
Kaukiemis	Kuckerneesse	Jasnoje
Labgava	Lauck ueb. Muehl.	Poliesk
Laukininkai	Laukischken	Gurjevsk
Laukiškis	Malwen	Saranskoje
Malviškiai	Nimmersdorf	Majskoje
Nimerzė	Neukuhren	Majakovskoje
Naukuriai (?)	Norkitten	Pionierski
Norkitai	Pillau	Miezdurečie
Piliava	Preussisch Eylau	Baltijsk
Prūsų Ylava	Pronitten	Bagrationovsk
Pranyčiai	Ragnit	Slavjanskoje
Ragainė	Rossitten	Neman
Rasytė	Sandkirchen, Tilsit	Riubatiš
Sėnainiai	Schillen, Ostpr.	Timofejev
Žiliai	Sodehnen	Silino
Sodečiai	Tepliau	Soodenen
Tepliau	Tilsit	Gvardejsk
Tilžė	Ugehnen u. Kngsb.	Sovietšk
Ugenai	Wehlau	Matrosovo
Vėliava	Cintai	Znamensk
Cintai	Skaistgirė	Kornevo
Skaistgirė		Furmanovo

Pančių būdu buvo pasielgta su daugeliu vietovardžių, kurių dėl vietovės stokos čia nepateikiame. Dalia vietovardžių, rodosi, nebuvo "perkrikštyti", nes buvę gyvenvietės yra visiškai sunaikintos ir išartos ar visiškai apleistos.

Pietinė Rytprūsų dalis, kaip žinome, atiteko lenkams. Sovietiniai lenkai taipgi neatsilikio nuo savo mokytojų bolševikų.

Vis dėlto lenkai, "krikštydami" ir lenkindami vokiškuosius ir lietuviškuosius vietovardžius, nesilegė visiškai be atodairos, kaip tai darė sovietai Rytinėje Rytprūsų dalyje. Tam tikram lietuviškių vietovardžių skaičiui čia buvo paliktos bent jau lietuviškos šaknys.

Lietuviškai	Vokiškai	Lenkiškai
Sventainiai	Schwentainen	Swietajny
Sventė	Schwente	Swięta
Eglekainis (?)	Tannenber	Stebark
Zlobyciai	Schlobitten	Zlobice
Olava	Nikolaiken	Ilawa
Mikolaikiai	Locken	Mikolajki
Lokiai	Lanken	Lutka
Lankiai	Kruglanken	Laki
Kruglankis	Kerschen, Ostpr.	Kruklandki
Karsiai	Kahlbude	Korszyn
Kalbudė	Guben	Kalbudy
Gubiai	Goldap	Gubin
Goldapė	Gilgenburg	Goldap
Gilgė	Drygallen	Dąbrowo
Drygaliai	Deutsch-Eylau	Dąbrowka
Vok. Ylava	Dubeningen	Dubinienki
Dubnikai	Barten	Barciany
Bartai		

Serijoje straipsnių "Tarybų Sąjungos 16 respublikų" lenkų komunistinis laikraštis "Tribuna Ludų" rašo ir apie tarybinę Lietuvą.

Vilnius, dėka tarybinės vyriausybės rūpestių ir asmeniškos Stalino globos, stačiai pražydęs. Vokiečiai padarę nuostolių už daugiau kaip už milijardą rublių, sunaikinę beveik pusę namų, bet padedant Maskvos, Leningrado, Uralo, Kaukazo sričių darbininkams, miestą esąs atstatomas. Penkmečio planą Vilniaus pramonė baigusi 1950 m. kovo mėn. Gamyba nuo 1945 m. pakilusi 8 kartus. Per pastaruosius 4 metus esą išleista 8 milijonai

prie tu nelaimingųjų kitų tautybių perbėgėlių ir keliolika milijonų vokiečių prievarta iškeldintų iš Sovietų imperijai ypač kelių padovanotų kraštų.

Ištikrųjų ironiška, kad kai pirmųjų DP problema buvo baigiama spresti, kilo milijoninė naujųjų DP problema Artimuosiuose Rytuose ir Korėjoje ir kiek milijonų dar atsirast artimausioje ateityje?

rublių mokykloms atstatyti. Po kelių metų Vilnius būsiąs dar gražesnis.
Tarybų Aikštės nebegalima esą aptazinti. Dabar ten esanti baigiama statyba mokslo darbuotojų gyvenamojo namo, o visa aikštės architektūrinė kompozicija būsianti surišta su būsimu didingu Pergalės paminklu. Aikštės centre esą statomi Lietuvos vyriausybės rūmai.
Daug taip pat esą padaryta atstatyti Kaunui, Klaipėdai ir kt. miestams.
Literatūra auganti. Poetas Tilvytis "Ušnynėje" apdainavęs Lietuvos valstiečių kovas su buožėmis ir fašistiniais okupantais. A. Buzevičius (!!!) parašęs apysaką "Kalvio Ignoto tiesa", kurioje vaizduojama esanti lietuviškos liaudies kova už tarybų valdžią 1918-1919 m.
Daug pasiekę ir kompozitoriai, sukūrę eilę muzikos kūrinių, iš kurių paminima Tallat Kelpšos "Kantata apie Staliną", už kurią paskirta Stalino premija.
Taigi tikras rojus! Viskas vertinga, kur Stalino vardas minimas.

Jau kelinti metai bolševikai visu smarkumu eksploatuoja Pagėlažių durpyną, Ukmergės aps. Didžiulis lietuvių darbininkų skaičius čia atiduotas maskoliškos administracijos nemaloni. Pati "Tiesa" šaukia pagalbos šiem išnaudojamiems darbininkams, kurių šeimnininkai šiuo metu nebėra "buržuai". "T" nurodo faktus, kad Aklo ežero, Samanyinės ir Tabalų durpynų darbininkai visada valgę tik žalią ir neskanų duoną. Be to, čia susirinkę "darbininkų išnaudotojai" išgrobstę jiems patikėtą liaudies turtą.

Radijas žaloja lietuvių kalbą
"L. ir Meno" 14 Nr. kalbininkas Ed. Viskanta užsiuola Vilniaus radiofono pranešėjus, girdi, jie labai blogai taria ir kirčiuoja kai kuriuos lietuviškus žodžius ir tuo būdu žaloja lietuvių kalbą. Ed. Viskanta sakosi su noru klausotis rusų radio transliacijų iš Maskvos, nes jos patiekiamos grynai rusų kalba. Gi Vilniaus radio pranešėjo žodžiai labai rėžią ausį.

— Rašyt. A. Vienuolis-Žukaskas Paleckio apdovanotas r ordinu.
— J. Paukštelis aktyviai r kiasi bolševikiniėje literatūroje skaito savo kūrinius bolšev vakaruose bei mitinguose.

Giriasi lenkams
Serijoje straipsnių "Tarybų Sąjungos 16 respublikų" lenkų komunistinis laikraštis "Tribuna Ludų" rašo ir apie tarybinę Lietuvą.

Vilnius, dėka tarybinės vyriausybės rūpestių ir asmeniškos Stalino globos, stačiai pražydęs. Vokiečiai padarę nuostolių už daugiau kaip už milijardą rublių, sunaikinę beveik pusę namų, bet padedant Maskvos, Leningrado, Uralo, Kaukazo sričių darbininkams, miestą esąs atstatomas. Penkmečio planą Vilniaus pramonė baigusi 1950 m. kovo mėn. Gamyba nuo 1945 m. pakilusi 8 kartus. Per pastaruosius 4 metus esą išleista 8 milijonai

prie tu nelaimingųjų kitų tautybių perbėgėlių ir keliolika milijonų vokiečių prievarta iškeldintų iš Sovietų imperijai ypač kelių padovanotų kraštų.

Ištikrųjų ironiška, kad kai pirmųjų DP problema buvo baigiama spresti, kilo milijoninė naujųjų DP problema Artimuosiuose Rytuose ir Korėjoje ir kiek milijonų dar atsirast artimausioje ateityje?

rublių mokykloms atstatyti. Po kelių metų Vilnius būsiąs dar gražesnis.
Tarybų Aikštės nebegalima esą aptazinti. Dabar ten esanti baigiama statyba mokslo darbuotojų gyvenamojo namo, o visa aikštės architektūrinė kompozicija būsianti surišta su būsimu didingu Pergalės paminklu. Aikštės centre esą statomi Lietuvos vyriausybės rūmai.
Daug taip pat esą padaryta atstatyti Kaunui, Klaipėdai ir kt. miestams.
Literatūra auganti. Poetas Tilvytis "Ušnynėje" apdainavęs Lietuvos valstiečių kovas su buožėmis ir fašistiniais okupantais. A. Buzevičius (!!!) parašęs apysaką "Kalvio Ignoto tiesa", kurioje vaizduojama esanti lietuviškos liaudies kova už tarybų valdžią 1918-1919 m.
Daug pasiekę ir kompozitoriai, sukūrę eilę muzikos kūrinių, iš kurių paminima Tallat Kelpšos "Kantata apie Staliną", už kurią paskirta Stalino premija.
Taigi tikras rojus! Viskas vertinga, kur Stalino vardas minimas.

IŠ PAVERGTO TĖVYNĖS

Nepasėti žiemkenčiai — trūksta sėklų
Iš bolševikų spaudos matyti, kad rudens sėja Lietuvoje šiemet vyko labai silpnai ir žymia dalimi nuvėlinuta. Dar lapkričio pradžioje buvo daug nepasėta žiemkenčių, nes trūko sėklų. "Tiesos" pranešimais, daugelis kolchozinių išsidalinę grūdus, o kai reikėjo sėti — nebuvo ku. Kitose vietose skelbiama būvę palikti patys blogiausi grūdai.

Nenuimtas derlius
LTSR žemės ūkio ministerijos agronomų grupė A. Aleknavičius, J. Bausys, A. Čerbova, P. Kolcovas, A. Skirka ir J. Steigūnas 1950. XI. 1 d. "Tiesoje" kolektyvinių pareiškimų prikausioja okupuotosios Lietuvos kolchozininkams; kodėl šie daugelyje krašto vietų nenuėmė derliaus. Ypač atsilikę Kuršėnų, Linkuvos, Pasvalio, Joniškio, Pagėgių, Skaudvilės, Vilkaviškio, Panemunės rajonai; linų nenurovė Daugų, Naumiesčio, Kazlų Rūdos ir kiti rajonai. Bulvių nenukase — Ukmergės, Vilkaviškio, Žiemarių, Naumiesčio rajonai. Agronomai nurodo, kad jau lapkričio mėnuo, taigi ir su šiais darbais reikią skubėti... Čia pat jie duoda agronomiškus pamokymus, kaip šiuo metu reikia javus džiovinti.

— Visa eilė maskoliškų knygų kolchozų klausimais paskutiniu metu išversta iš rusų į mūsų kalbą ir pasiūsta į kolchozus.

Darbininkų vargas
Pagėlažių durpyne

Jau kelinti metai bolševikai visu smarkumu eksploatuoja Pagėlažių durpyną, Ukmergės aps. Didžiulis lietuvių darbininkų skaičius čia atiduotas maskoliškos administracijos nemaloni. Pati "Tiesa" šaukia pagalbos šiem išnaudojamiems darbininkams, kurių šeimnininkai šiuo metu nebėra "buržuai". "T" nurodo faktus, kad Aklo ežero, Samanyinės ir Tabalų durpynų darbininkai visada valgę tik žalią ir neskanų duoną. Be to, čia susirinkę "darbininkų išnaudotojai" išgrobstę jiems patikėtą liaudies turtą.

Tai bent "populiarus"
Gruodžio 17 d. vykusiose vietų Rusijos provinciniuose kimuose Stalinas kandidatu b išstatytas, žinoma, ir išrinkti trijose regionalinėse Tarybos 30 miestų tarybų, jų tarpe ir niaus taryboje.

"Lietuviški" pašto ženklai
Sovietų Rusijos paštas išle 3 pašto ženklus Lietuvos iju mo dešimtmečiui paminėti. V name jų yra Ministerių Tary rūmai Vilnuje ir sovietinis I tuvos herbas, antrame Mok akademijos rūmai, o trečiame Melnikaitės atvaizdas. Visi puošti ažuolo lapais. Visuose užrašas: "X metų Lietuvos rybų Respublikai. 1940-1950".

— Rašyt. A. Vienuolis-Žukaskas Paleckio apdovanotas r ordinu.
— J. Paukštelis aktyviai r kiasi bolševikiniėje literatūroje skaito savo kūrinius bolšev vakaruose bei mitinguose.

RUDOLFAS NAUJOKAS

KUR SROVE APRIMSTA
Jau bene metai, kai Vokietijoje, gerai susiorganizavę kiškos kultūros Klaipėdos krašto gyventojai-pabėgėliai (o yra 40.000) leidžia gražų, gabią M. Kakes redaguojamą la raštį "Wir Ostpreussen". Jame atspindi gili Mažosios I tuvos krašto meilė, nepaprastas prisirišimas prie Gint jūros ir didžiosios upės — Nemuno. Lietuvių atžvilgiu s tūrus, prisimindamas lietuvių padarytą gerą sovietų b metu, laikraštis dažnai ir kietai puola Platt-vokiečius, ku nors tos pačios kultūros, bet neparodo jiems, pabėgėliai jokios užuojautos. Iš daugelio straipsnių, novelių dvel tendencija atgauti savo kraštą panašioj politinėj situacij kaip buvę prieš 1939 metus, autonomišką prie Lietuvos

Reikia manyti, mūsų politiką koreguojantiems veiksnia tai yra žinoma. Gal būtų galima Mažosios Lietuvos dabai nius gyventojus įtraukti į bendrą kovą — dėl mūsų visų vynes, jūros ir upių? Prūsų ainiai — Talaišai, Kakes, K šies, Naujokai, Karašiai, kurių dažnas dar ir savo tėvus I tuviškai kalbėjus prisimena, ar gi nemaną, kad jiems geri nors kiek ir kitokioj kultūroj auklėtiems, jungtis prie sa kraujo brolių lietuvių, negu duotis už nosies vėdžiojamie "visokių ten atėjūnų nuo Elbės? Čia spausdinamas kūrinė parodo šio krašto dvasios didumą — gaila tik, kad jos si ir grožį dažnai išreiškia svetimtaučiai, tikruosius krašto š mininkus išstūmę.

Vert
TAIP buvo pavadinęs savo paskutinį romaną Hermanas Sudmannas. Sitame veikalė jis norėjo atvaizduoti savo pamiltąj N muna, tuos gražiuosius gamtovaizdžius, tarp kurių jis praleido d desnę dalį savo gyvenimo. Deja, mirtis jam atėmė plunksną; T lentingoji ranka nusviro ant vienintelio pirmojo fragmento, iš ku matyti apie ką autorius buvo užsimojęs rašyti. Toji tema yra mums, ypač tremties, taip brangi.

Metai AIDAMS Amerikoje

Lietuvos Tėvų Pranciškonų leidžiamas mėnesinis kultūros žurnalas AIDAI pabaigė pirmuosius metus naujoje vietoje. Žurnalas rimtas, turtingas, įvairus ir tikrai vertas kultūrinio leidinio vardo. Visiems jau reikėtų džiaugtis ir visomis išgalėmis remti leidėjus.

Negalėtume šiandien skųstis, kad emigracijoje stingame šviešiuomenės. Jos yra apšviata, bet ji vis dėlto labai maža! Tesidomi savos kultūros likimu. Tremtyje suliepsnoję susidomėjimas lietuviška knyga ir laikraščiu ar nebus jau visiškai išblėjęs. Ten, sunkiose sąlygose, išėjo labai daug vertingų knygų, įsisteigė ir laikėsi keli laikraščiai ir žurnalai (AIDAI buvo vieni pirmųjų), o dabar, kai tų beteisių ir benamių dauguma įsikūrė laisvuose kraštuose ir gyvena normalų gyvenimą, tie patys žmonės pradeda nesisidomėti knyga ir periodika. Sunku būtų patikinti tautiečių apsilėidimas ir atšalimas lietuviškai kultūrai aikvaizdoje to baisaus ir dar nematyto lietuviybės niekinimo ir naikinimo, kuris dabar okupanto sistemai vykdomas tėvynėje.

Kultūra negali kilti ir klestėti be platesnios visuomenės pritarimo. Dėl to kiekvienas lietuvis turėtų pagalvoti, kad tai, ko jis nepasigilsta ir kuo net gal bodisi, yra vienintelis mūsų ateities laidas.

Kiekvienas turėtų nepamiršti, kad tėvynėje kenciančių brolių visos viltys sudėtos į mus, laisvuose kraštuose gyvenančius ir galinčius kalbėti tai, ko jie negali pasakyti. Turime atminti, kad ir mes esame kenciančios tautos vaikai ir kad mes išduodame savo tautą nesisidomėdami ir nesirūpindami savos kultūros likimu. Reikia tat labai apgailestauti, kad sava kultūra domisi tik nedidelis, tik labai apręžtas tautiečių skaičius. Tuo turėtume gyventi ir rūpintis visi.

Visa laimė, kad AIDUS paėmė leisti patriotingi ir energingi Lietuvos Tėvai Pranciškonai, nes be jų stiprios ir sumanios rankos ir AIDAI čia būtų skurdę, kaip skursta kiti čionykščiai leidiniai. Bet ir jų ištekliai yra riboti, dėl to kiekvieno lietuviu turėtų būti pareiga paremti šį gražų žygį, kad žurnalas augtų, klestėtų ir netaptų nepakeliamu našta. Iš visuomenės mažai bereikalaujama: ji tik turi domėtis ir gyventi kultūros reikalais.

AIDAI verti tokio susidomėjimo. Juose rašo stipriausios mūsų rašto ir mokslo jėgos. Žurnalo metinis indėlis gana didelis: dešimtyje čia pasirodžiusių žurnalo numerių sudėję medžiagą sudarytų kelias knygas. Turint gal-

voje, kad knygų leidimas šiame krašte yra dar sunkesnis negu žurnalo ar laikraščio, tai žurnalo rolė dar padidėja, nes jis sudaro sąlygas protarpiais pasirodyti su savo raštais ir tiems autoriams, kurie savo jėgomis nepajėgtų nieko paskelbti. Be to, knyga niekad negali pakeisti žurnalo, nes tik pastarasis sudaro kultūrinę atmosferą: seka gyvenimo reiškiniai ir sprendžia problemas. Mūsų kultūrinio ir visuomeninio gyvenimo istorijoje žurnalai yra labai daug nulėmę. Pakanka prisiminti tik keletą jų vardų: Aušra, Varpas, Apžvalga, Draugija, Baras, Skaitymai, Židinys, Keturi Vėjai, Naujoji Romuva, na galop ir tie patys AIDAI tremtyje yra išvarę tokia kultūros vaga, kuri pasiliks mūsų istorijoje. Daug tų vardų yra mums brangūs ir šventi, bet dažnas jų buvo savo bendralaikį ignoruojamas. Visa mūsų nelaimė, kad mes labai dažnai esame per daug skeptiški, per daug apsilėidę ir rambūs.

Mes jau esame pakankamai apsisivietę, kad galėtume suprasti kultūros žurnalo reikšmę ir kad prie jo visa bendruomenė turi prisidėti, nes tai yra bendras ir visų reikalas. Dabar gi atrodo, kad žurnalai turi rūpintis tik leidėjai, bendradarbiai ir apręžtas skaičius kultūros mylėtojų. Prenumerata nėra didelė ir niekas negali teisintis, kad tuo atžvilgiu AIDAI ne visiems yra prieinami. Retas teivertina eilinio skaitytojo rolę, o ji yra didelė: vien-

lomėdamsiesi ir prenumeruodami įmesnį leidinį mes keliame kultūrą, ir keliame dvejopą būdą: palengviname leidėjų našą ir tobuliname patį leidinį, be to, teikiame džiaugsmo bendradarbiams. Jei, sakysime, AIDAI bent penkeriopai padidintų savo tiražą, tai pats žurnalas daug gražiau, galėtų atrodyti ir patrauktų savęs daugiau bendradarbių.

AIDAI dabar vykdo platinimo vай. Mūsų šviešiuomenė neturėtų būti abejinga ir turėtų prisidėti bent maža prenumeratos auka, AIDAI galėtų augti ir tobulėti. Nenorėtume būti pranašais ir kalbėti ateinančių kartų vardu ar per drąsiai, bet jei mes visi prisidėsime prie AIDŲ kultūrinio baro, tai ir mūsų ateitis bus tikresnė ir kiekvienas jausimės kovoją ir kalbą savo tautos vardu, kuriai žiaurus atėjūnas smurtu užėmė burną. Kultūron idėtas kapitalas yra pats pelningiausias ir pastoviausias.

J. Aistis

REDAKCIJAI PRISIŪSTA

Karys, Pasaulio lietuvių karių mėnesinis žurnalas, Nr. 2 (1261), 1950 m. gruodžio mėn., kaina 50 centų, 20 psl.

"Lwów i Wilno" sustojo

Lenkų leistas soviniškas žurnalas "Lwów i Wilno" sustojo, nes nepajėgė išsilaikyti. Redaktorius P. Mackiewicz paskutiniam numerį atsisveikino su skaitytojais labai graudžiai.

KRISTIJONAS DONELAITIS

VILKS PROVININKS

Vilks, ansai visies pažįstams jėgėrė girių,
Kurs kytriai, pagiriais medžiodams, krūmuose slapos
Ir tarp kaimenių daug pečenų greitai padaro,
Tas mėšininkas, vienakart išalkęs bėgo iš krūmų;
Bet, girdekiet, ne pirkt, ak, ne, jis vogti išsko
Ir netoli tuojau, pas upę ožką užspėjo,
Ale dar ne ožka, bet ožkatė ji buvo

Tuo jis ją, kaip vilks užpuolęs, barti pradėjo:
"Tu bezliepyčia, kam tu man mano vandenį drumstai?
Ar nežinai, kaip andai aš tavo tėvą korvoju?
O dar tu taip jau dristi man gerimą biauiauti?"
"Ak, ponužėl, meldžiu", ožka drebėdama tarė,
"Aš amžinai dar tau nebaurinau vandenį tavo;
Dieve, mus apsaugok tokią šelmystę daryti!
Mes kažin ką toli, vilkus matydamos, bėgam;
Nes tu jau per daug išpūstijai giminę mūsų,
Karvių ir arklių, avių ir kiaulių visokių
Ant laukų visur ir giriuose daugelį suodei,
O taip jau per rugius ir momą mano suplėšei".
Bet jau vilks, per daug girdėdamas, kone padūko,
Ir, papykęs labai, iš keršto visas išpušo:
"Tė, tarė, "tu bezliepyčia, man laikyk savo snukį!
Aš neteisiu dar niekados nesūdijau provą.
Ar nežinai, kaip tavo tėvs mano pievą nuganė,
Irgi moina taip jau su vaikais žolę nuėdė?
Bet ir tai negana, širdis juk plyštė tur plyšti,
Jūs, iškadinkink, visur tik klastą padarot:
Giriose mums medžius geriausius lupdamas daktot,
Ir daržovę, kytriai ir daržą kopdamas, vagiat,
Todėl jau jus daugiau karalius draudžia laikyti,
Irgi mane ant to akliai liepė daboti.
Man pavelyta yr visus neprietelius bausti.
Ir iškadinkinkams visur raspastą uždrausti".
Taip pasigyręs, jisai tuojau ožkatę nutvėrė
Ir, ant vietos ūmai sudraskęs, visą suėdė.

Taip ant svieto yra. Kas nor iškadą daryti,
Tat bile ka ūmai, kaip šelmas, gal numanyti
Ir, kaip draskasis vilks, perplėsti ir sudraskyti.

Ankos vienintelei lietuvių Gimnazijai

Prieš mėnesį paskelbtas PLE Vokietijoje Krašto V-bos atsauskimas į pasaulio lietuvių paremti ir padėti išlaikyti vienintelę lietuvių gimnaziją Europoje, Kanados lietuvių tarpe rado gyvo susidomėjimo. Iš įvairių vietovių mūsų tautiečiai atsiuntė aukas ir pasižadėjimus kas mėnesį aukoti bent po vieną dolerį. Štai jų sąrašas:

1. Kardelis Jonas, Mnt.	\$ 2
2. Girinis Leonas, Mnt.	2
3. Dr. Matulionis Balyš, Mnt.	1
4. Jonelis Albertas, Mnt.	1
5. Rukšėnas Gediminas, Mnt.	1
6. Mickėnas Gubertas, Mnt.	2
7. Kanados Lietuvių Moterų Bendruom. Toronto sk.	50
8. Katilius Bronius, Mnt.	1
9. Peteraitis Vilius, Mnt.	1
10. Lapinas Aleksandras, Mnt.	2
11. Andriuskevicius Kostas	1
12. Balzaras Leonas, Mnt.	1
13. Lukas Kazys, Mnt.	1
14. Balsey Leopoldas, Mnt.	1
15. Kėsgaila Steponas, Mnt.	1
16. Rubinas A., Quebec	1
17. Vabolė R., Quebec	1
18. Zemaitis J., JAV	10
19. Lelis P., Tor.	2
20. Vaitkūnienė El., St. Paul.	1
21. Pakalniškis V., Malarctic	2
22. Auksikailnis N. SS Marie	1
23. Skaržinskas Vyt., SS Mari	1
24. Grigolaitis St., SS Marie	1
25. Motuzas A., SS Marie	1
26. Gavelis Vyt., SS Marie	1
27. Girdvainis Zig., SS Marie	1
28. Meškys Jonas, S Marie	1
29. Vengrys Ant., SS Marie	1
30. Malskis Juozas, SS Marie	1
31. Matišaitis H., SS Marie	1
32. Valonickas J., SS Marie	1
33. Simas Kazys, SS Marie	1

Viso \$ 97

Visiems aukotojams širdingai dėkojame. Yra dar keletas pasižadėjusių mokėti, bet dar nespėjusių prisiųsti pinigų.

Mūsų tikslas surinkti bent 200 dolerių kas mėnesį, kitaip tariant, surasti 200 lietuvių, kurie kas mėnesį sutiktų aukoti po vieną dolerį. Dabar turime tik 32 asmenis ir vieną draugiją, realiai prisidėjusius prie gimnazijos remimo. Laukiame ir tikime, kad greitai laiku atsiras ir daugiau rėmėjų, tiek pavienių asmenų, tiek organizacijų. Ypač tikimės susilaukti efektyvios paramos iš visų tų tautiečių, kurie turėjo laimę lankyti lietuviškas mokyklas laisvoje tėvynėje. Jų raginti nereikės prisidėti prie lietuviškų kultūros židinių išlaikymo. Jie puikiai supranta, ką reikšia eiti mokslus savoje mokykloje.

Tad nedelskime su savo, kad ir menka, bet lietuviškai kultūrai svaria, auka. Leiskime bent vienai mūsų jaunimo daliai mokytis lietuviškoje aplinkoje. Nuo mūsų priklausio vienintelės Europoj

laisvos lietuvių gimnazijos likimas.

Jaunimas mūsų ateitis! Tenežime jis svetimoje šalyje! Visi talką ji remti!

Aukos siųsti: Vilius Pėteraitis, 5155 Bourbonniere Ave., Apt. 6, Montreal, Que.

Mažosios Lietuvos Bičiulių Dr. J. Laik. Centro V-ba, Montreal, P. Q. Canada.

Red. pastaba: Gražaus darbo emėsi MLBDr-ja, tačiau ar nebūtų tiksliau, jei būtų kviečiama ne aukas siųsti į vieną centrą, bet sukurti pastovų lėšų telkimo tinklą visame krašte. Ar netikėtų dar imtis apylinkių LOK? Ir šiame sąrašė matome aukojus beveik vien iš Montreolio ir Sault Ste. Marie, atseit iš tų vietovių, kuriose atsirado, kas aukų parinkti. Jei būtų buvę renkami, ir kitose vietovėse, aukotojų būtų atsiradę. Toronto MLBDr-ja skyrius pats to darbo nesiėmė, bet, kaip teko girdėti, pasiūlė rinkimą aukų suorganizuoti. Apylinkės LOK. Beabejo, tai tikslai išeitis, tik laukina būtų tuo reikalu ir Centrinio LOK žodžio. O reikalas skubus, nes, kaip girdėti, vienintelė lietuvių gimnazija savo išteklis baigė iki Kaledų atostogų. Tad iešmą drožti reikėtų kuo trumpesni, MLBDr-ja sutrumpino, bet nelaikykim, kad jos vienos pastangomis reikalas jau išspręstas. Iš bėdos išeitis reikia skubiai pereiti į sistematingą šalpą.

Lietuviškos mokyklos Vokietijoje jau retai kur beįsilaiko, nes vokiečiai atsisako padėti jas išlaikyti. Laisviau jos veikia tik S. Westfalijoje ir Saksuose Anglų zonoje.

Eglutės redaktoriui B. Brazdžioniui pasitraukus, tas pareigas perėmė P. Naujokaitis.

Juozas Gailius, apgynęs disertaciją "Piniginė infliacija kaip darbo finansų pramonė", Romoje gavo daktaro laipsnį.

Lietuviai Saleziečiai, nuo 1934 iki 1940 m. veikė Lietuvoje Vyteniuose, Kaune, Raseiniuose, Saldutiškyje. Iš jų vos 4 pasisekė išsprukti į laisvę, bet du iš jų jau mirė, gi kun. A. Sabaliauskas dabar Veneculoje, o kun. Endriūnas JAV. Bet su misijonieriais ir Torino centre prisiglaudusiais lietuvių saleziečių yra 35. Centras yra Torine, Italijoje, kur gyvena ir saleziečių centro igaliojinis lietuviams kun. Juozas Zebrasukas: Ria Cottolengo 32, Torino, Italia.

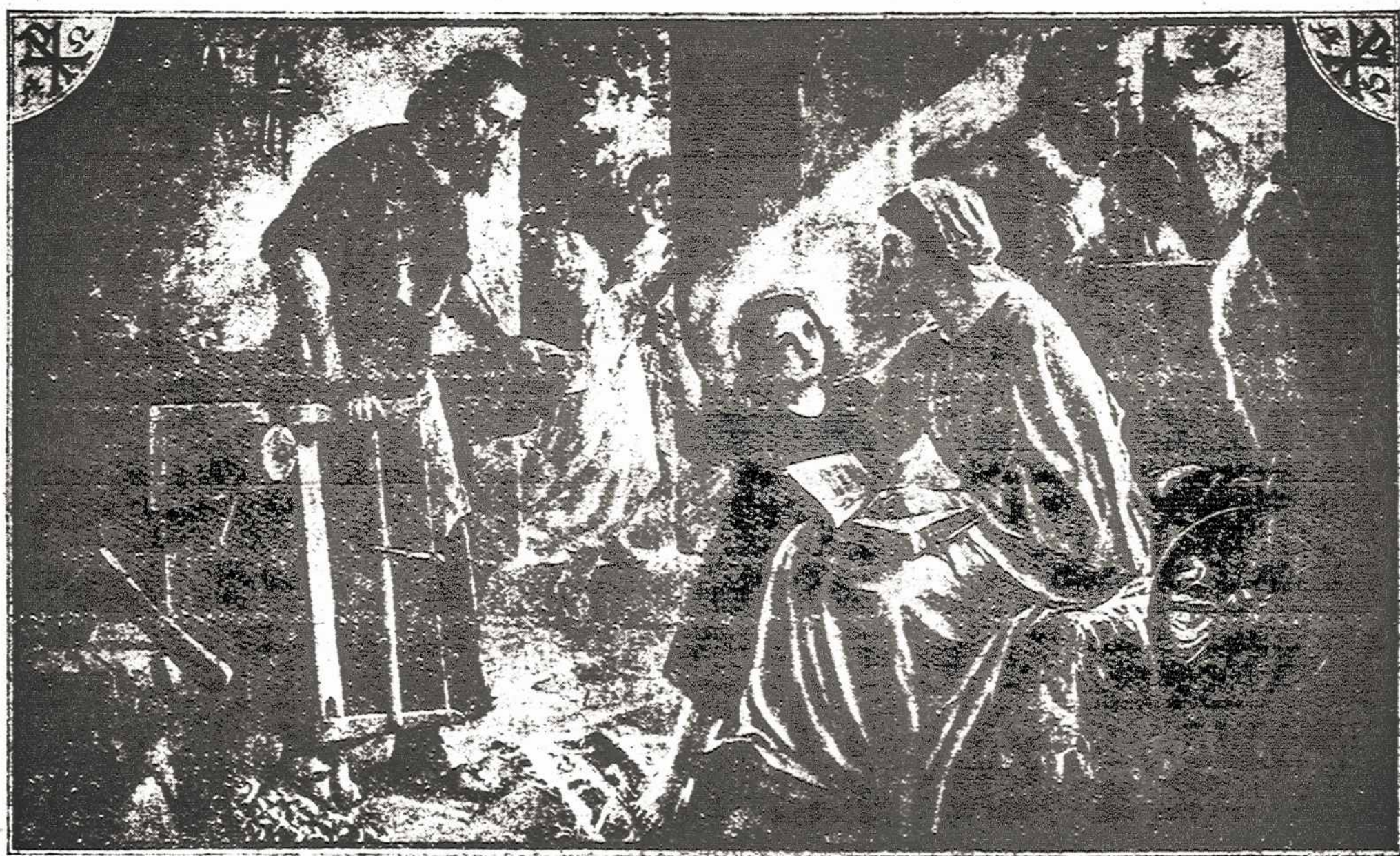
IDEALISTAI NEPASTEBIMI

Būdamas savanoriu, 1919-1920 metais Dauguvos fronte ir demarkacijos linijoje Al. Ružanovas buvo bene vienas pirmųjų lietuviškų karių laikraščio redaktorių. Sapirografu, naktimis jį spausdindavo atliekamų laiku. Tai buvo prieš 30 metų.

Dabar šis lietuviškos knygos ir spaudos mylėtojas taip pat kovoja — šiuo kartu dėl lietuviškos kultūros išlaikymo Amerikos kontinente. Dienomis dirbdamas stambios prekybos imonės sandelyje, vakarais atlieka, kiekvienai kultūrai būtina ir nepaprastai vertinga, bibliografinį darbą, išleisdamas periodiškai 100 egzempliorių "Index Scientae" — "Knygų Lentyna".

JAV spaudoje yra siūloma, jog taip lietuvių tautai brangūs asmenys — nepažinomi jos specialistai, kaip prof. Vac. Biržiška, A. Ružanovas ir kt. būtų lietuviškosios bendruomenės įgalinti dirbti savo srityje — pav. kad ir tvarkyti Naujorko milžiniškose bibliotekose išmėtytas lietuviškas knygas, net bandyti jas sugrupuoti, vieną kurio miesto bibliotekoj gavus atskirą halę! Bet politika apsiribojusi ALT ir jos padalinys LAIC, lygiai kaip ir Tremtinių Draugijos, siūlymo neišgirdo. Argi per gerai apmokamo politinio štabo nebūtų imanoma pridurti keletą kultūrininkų, kurių darbas lietuvių tautos ateityje būtų įvertintas. Kitu atveju tektų konstatuoti, kad Amerikos lietuvių senieji vadai pasidavė resignacijai lietuvių kultūros atžvilgiu. Apie tai niekur kol kas nedrįstama kalbėti, bet iš arčiau pažvelgus tai su didžiuliu nusivylimu matome ir pastebime gyvenime — šeimoje, organizacijose ir mokyklose.

alm.

"Jėzus augo išmintimi, metais ir malone pas Dievą ir pas žmones" Luko 2, 52.

čiausiai išsikišęs stūksojo dievų kalnas Rambynas, pasakomis ir legendomis apipintas. Bet ką sugalvojo upė: ji nukėlė tuos kalnus žemyn ir suplukdė sau Kuršių įlanką, kopomis jos pakrantes išpuosdama.

Plati ir galinga atsilieja ši upė iš tolimųjų Gudijos pelkių. Sena, sena upė: ramybė ir pastovumas dabar dvelkia iš jos žalsvų vandenų. Ji išsilieja surimtėjusi ir, kaip Sudermann sako, prie jos rimties prisitaikę tiek žmonės, tiek ir visos gamtovaizdis. Upė turi laiko; ji išsikraipo gausybę savo vingių, lankų, užuolankėlių. Plati yra senoji jos vaga. Galinai ji liejasi, žaisdama su debesimis, kurie taip mieliai joje atsispindi. Vėjas ją mėgsta. Praūždamas Perkūnas išmeta jai savo žaibus. Srove ramiai plaukdavo pakrauti laivai. Nuostabios gelės pakrantės šypsodavosi visam pasauliui. Vaikai žaisdavo paupyje, o moterys skalbdavosi susimetusių kurioje valtyje. Aukštai iškarstyti džiūdavo tinklai ir rodesi lyg jie būtų pasakai šilkais išdabinti. O toli, kai pažvelgdavai, taip mielos būdavo baltos būrės juoduose vandenyse... Ak, dabar galvoji net ar ištikro tai yra kada nors buvę...

Net ir pačią techniką upė prie savo veido prisitaikindavo. Tie Tilžės tiltai ar neturėjo savyje kažko savotiško slėpinio, ypač kada saulėlydžiai landžiodavo pavakariais tarp tilto rėmų. Naktimis Tilžės ir Ragainės šviesos išsiskleidavo po šitą visą platybę, nušokdamas kartais iki pat Jūros girių.

Raudoni Tilžės stogai, jos bažnyčių bakštai ir kaminaai tęsėsi išilgai pakrantėmis: atrodė tarytum gatvės juos rišo su upė. Juk čia tas miestas, kuriame gražiajai Prūsijos karalienei prieš didįjį korsikietį nusilenkti teko. Blizgas ir švarus — darydavo įspūdį kiekvienam svetimajam. Senieji parkai, prūdai su gūlbėmis, viskas taip jame traukdavo. Tilžė — miestas gražiausių merginų — juk jis turėtų patys galėdavo įsitikinti Tilžės gatvėmis paslankioje. Iš tikrųjų: lietuvių-vokiečių mišinys su žinoma salzburgiečių priemaiša davė ypatingai sveiką ir gražią rąsę. Gal čia kalnas ir pienas derliųjų Panemunių pėvė?...

Pasienio Muziejuje Tilžėje jūs galėdavote rasti apie šį kraštą visą intriguojančią medžiagą. Kokia buvo šio krašto kultūra nuo žilųjų amžių, prieš Ordinui atsikraustant iki pat vėlysiųjų laikų. Juk žinote, Tilžėje yra gimes archeologas Gustavas Kossina! Juk šitame mieste krašto tautorytą tęsė senasis Gusevius. Joana Wolf su bendravarde Joana Ambrosia, krašto poetė, čia pynė savasias dainas... "Jie, sako žmonės, kad Tu negraži, mano brangioji Tėvyne!"... Tačiau gražiausia upė ten, kur ji į marias įsilieja. Tokia didi, rami. O aplink ten pievos bei krašto, bei galo; juodi pelkynai, tarpais dunksnantis trobelės ir šieno kupetos — žavus kilimas margų gėlių, gėlių... O paukščių ulbėjimas aplinkui, filosofai gandrai ant šieno kupetų susimastę. Ir žmonės tarp jų savyje užsi-

darę, kaip ir visa ši įsielinta apylinkė. Birželio mėnesiais būdavo, kad pasipildavo ūkininkai šienapiūtės! Tada, jie ten praleisdavo dienų dienas, savaites — vakarais visur ten spragsėdavo laužai. Jaunimas, žinoma; jau turėdavo išsitraukęs armonikas ir netrukus, tarp šieno kupetų, palapinių ir vežimų prasidėdavo šokiai, pasakos ir glaudymasis iki pat ankstyvųjų gaidžių, kurie ir vėl į darbą pašaukdavo. Neilgai šita ūkininkiška romantika tęsdavo — ir paskui vėl gandrai, elniai ir kitoki padarai. O upė, suskilusi į daugybę šakų, gausybės Dievo paukščių lydimas, tęsdavo savo buiti.

But jei jūs pakeldavote akis tolyn, pamatydavote tolimoje baltuojančias kopas. Jos skyrė marias nuo jūros, gauburiuodamos nuo Krenco iki pat uosto Klaipėdos. Bet visai judvieju perskirti taip ir neįstengė.

Zaliosios girios, geltonos kopos, pilnos paukščių, žvėrelių ir vabalų galybės pievose ir amžinai nerimstančios jūros bangos — taip mieliai mes prisimename dabar ten praleistas atostogas ir džiaugsmą — ak, tie Neringos stebuklai! Ir vėl — ar jūs prisimenate tuos baltuosius vasaros debesėlius? Kartais jie susimesdavo milžiniškas kalnynais, o vakarais parausdavo —

Jau Humboldtas užtikrino, jog šalia Italijos ir Ispanijos kiekvienas, nenorįs, kad jo sieloje paliktų tuštuma, ir Neringą turįs pamatyt! O paskutiniaisiais metais kiek taptytoji, dailininkų džiaugdavosi čia atradę vis naujų motyvų, vis naujų šviesos žaidimų. Žvejų sodybos, senoviškai įrengtos ir visokiausiais prietaisais, senais amžiais dvelkiant kambariai, tinklų stiebai ir sodai aplinkui, tie senoviški tautiniai drabužiai — visa tai sudarė taip spalvingą akomponentą, įsiliejančią ton nuotabion harmonijon. Va kodėl, jūs girdėdavot tiek daug menininkų šį kraštą vadinant savuoju rojumi.

Pirmieji jį atrado Max Pechstein ir Ernest Bishoff-Culm, o po jų sekė tokia virtinė kitų. Po 30 metų išsikry Burman ir Birstenfeld. Sakoma, jie ypač tiksliai sugebėjo perduoti Neringos grožį. Akvarėlė čia yra pasižymėjęs Karolis Eulenstein. Klaipėdoje gimęs, jis labiausiai mėgęs tyliąsias įlankas. Kitas, Kronstein gi, labiau už viską mėgęs jūrą ir jos kopų naturalumą. Mačiusiems, ilgai atmintyje pasilikio ir jo žvejų galvos. Jonas Kehler dažniausiai vis pėdsdavo Kuršių Neringą, bet kaip sąlyga, fone visada matydavome ir kopas. Mellenhauer mėgęs derinti Kuršių spalvas, Karolis Knauf, neatsidžiaugdaves žvejų laiveliais, o juos išbaigęs dažniausiai rinkdaves Neringos pušų siluetus. Neringos elniai, tik jau, nebuvo užmiršti. Tūlas Kallmayer buvęs jų pavyzdinčiausias šlovintojas. Ale kur čia juos visus, tuos dailininkus, ir besuminėsi...

Neringa nė poezijos nėra nuskriaudusi. Stai jums visa eilė, taip artimai pripatusių prie šito "smėlio fenomeno": Walter Heydman,

Karolis Boreez, Alfredas Karašius, Alfredas Brustas, Jurgis Buscholtz, Markus J. Tidick. Ir pats Hermanas Sudermannas kiek mums prirašė apie marias ir jūrą! Fritzas Kudņig visus juos per Neringą palydėjo su savo dainomis. Agnė Miegel šiame prieglobstyje atrado savo porą geriausių baladžių, o Martynas Kakies, ilgus metus čia studijavęs, parašė storąją knygą apie elnius.

Paukščių profesorius Jonas Thienemann, vedėjas pasauliui žinomos Rosytės paukščių tyrimo stoties, išistomis valandomis galėdavo jums pasakoti niekad nepasibaigiančias istorijas apie briedžius, elnius, gandraus, kranklius bei visus kitus šio krašto gyvūnus. Kuršių Neringa, ne tik senasis kelias iš Vokietijos į Rusiją, kuriuo bėgdama karalienė Luiza pergyveno biauiausias savo gyvenimo valandas, bet taip pat čia eina kelias viso Šiaurės Europos paukščių pasaulio.

O ten, kur Kuršių Marios pasibaigia ir įsilieja plačia juosta jūron, dunkso Klaipėda — tarp miškų, graziame Dangės slėnyje. Miestas, su savo žvejų priemiesčiais, sukrautų medžių eilėmis, senomis gatvėmis ir žemais namukais, lyg susigūžusiais nuo jūros vėjo, teturi mažai architektūrinio grožio. Didelis, 19-tam šimtmeči, gaisras sunaikino per daug, kad būtų galima atstatyti, o po jo kiek dar sekė kitų! Vėliau miestas buvo išvirtęs gražių prekybos ir pramonės centru, o dabar tapo svarbia jūrinė tvirtovė. Gražų būdavo stebėti kaip šiltomis vasaros dienomis Klaipėdos uostu virdavo darbas ir niekur marios nebūdavo taip arti kranto kaip čia. Vakaraus miesto gatvėse jūs girdėdavote bangų ošimą. Jos lūždavo kranto smėlyje arba pienu purkėdavo uosto molus.

Žvejų laiveliai tak... tak... kisdavos žūklel. Dideli garlaivai stumdavo arba vydavosi didžiulius dūmų debesis į jūras. O iš uosto vis sklisdavo triukšmas — stumdymas ir prekyba. Mes tada žinojome, aiškiau negu bet kada, jog Rytprūsiai nėra kieno nors užkampio provincija, bet senosios Kunzės palikuonys priklauso tik jūroms. Ak, mę tada neįvertinome nei tų miškais apgaubtų gintaro nusėtų krantų, nei tos ramybės ir džiaugsmo vasaros atostogų laikotarpių.

Ir tarp Klaipėdos bei Tilžės, pelkynai su pievomis surėdė labai mielą gamtovaizdį. Atsimenat šitą? Ten Sudermannas daug metų su savo draugais praleido. O netoli, senųjų medžių unksmynuose pasislėpusią rasdavome Rusnė — medžiai padarė ją ir turtingą. Didžioji upė čia rami, susiskaldžiusi. Daug literatūrinį kūrinių čia pradėta: H. Suedermann "Lietuviškos Pasakos", Šarlotos Kayser — "Ir vėl nauja diena", Eriko Karšies "Žvejų Meisteris", "Klaipėdos Krašto Kaimai", šio straipsnio autoriaus apysakas.

Visa tai vienbalsiai liudija, jog šitas kraštas priklauso tautai, kuri su tokiu giliu jausmu jį apdainuoja ir pasakoja. Ar gali būti koks geresnis įrodymas?

Laisvai vertė Almus.

Atominiai tyrimai Kanadoje ir JAV

Atominių tyrimų laboratorijos, pastatytos Chalk River prieš 6 metus, numatomos skubiai išplėsti. Tam paimama 2000 naujų darbininkų.

Pramonės ministeris Howe pareiškė, kad Chalk River surastas naujasis reaktorius žadės tyrimams ir atominės energijos pritaikymui civiliams reikalingas didelę ateitį. Dėl to esą paskiriama tam reikalui išplėsti \$30.000.000. Visas reikalingas pastatytas ant komercinio pagrindo ir išlaidos turės būti padengtos pačių imonių — iš atominės bombos naudojamo plutonio ir radioizotopų, atomų skaldant gaminamų labai radiaktyvių medžiagų, kurios vartojamos medicinos reikalingams. Tų medžiagų pildymas turės būti padengti imonių išlaidas, o jų gamyba turėtų naujų reaktorių labai padidinti.

Naujosios statybos būsią baigtos šių metų viduryje arba jų galė. Naujasis reaktorius laikomas paslapyje.

Kanada tikisi su šiais reikalais padarysianti neblogą biznį Ameri-

rikoje. Laukiama ir palengvinių keistis atominėmis paslaptimis. JAV Atominių Komisijos pirmininkas Gordon Dean jau pažadėjo, kad kongresui bus pateiktas bilis palengvinas Amerikos Atominės Energijos Akto varžtus apie tyrimus informuoti kitus kraštus. Tikimasi, kad įstatymą pakeitus JAV, D. Britanija ir Kanada galės laisvai keistis informacijomis šiuo reikalu.

Spaudos konferencijoje G. Dean žurnalistų buvo paklaustas, ką jis manęs apie vieno JAV mokslininko pareiškimą, kad sovietai dar neturi atominės bombos. Jis atsakė trumpai: "Ką tas mokslininkas pareiškė, aš nežinau, bet sovietai atominę bombą turi".

Ta pačia proga Dean pareiškė, kad šiuo metu esąs gaminamas atominės energijos motoras laivams varyti. Plane numatytas jo pagaminimui laikas būsiąs trumpintas. Naujosios Savanah River Pietų Karolinoje imonės jau esą baigiamos. Jose būsią gaminamos medžiagos atominių ir hidrogeno bombų gamybai.

Tremtinių partija Vokietijoje

Pastaruosiose provinciniuose rinkimuose Vakarų Vokietijoje didelio pasisekimo turėjo kandidatai tremtinių iš rytinių Vokietijos sričių, atitekusių Lenkijai ar Čekoslovakijai. Dabar pasireiškė gyvas judėjimas už tai, kad būtų suorganizuota nauja politinė partija, atstovausianti šiuos tremtinius. Ji būsianti pavadinta tautine partija ir dar ši mėnesį turi Bonnoje susirinkti jos konferencija. Pagrindinis šios partijos šūkis — atgauti rytuose netektas žemes. Jei būsią reikalo, net ginklų.

Partijos vadu numatomas dartinis Schleswig Holstein ministerio pirmininko pavaduotojas Waldemar Kraft, buvęs Poznanės žemės ūkio prekybos rūmų pirmininkas, aukšto rango esesininkas, o paskum Reichsland bendrovės direktorius, kuris pabėgėlis bei tremtinys pradėjo organizuoti tuojau po karo.

Vokiečiai tremtiniai be Schleswig-Holstein rinkimuose didelių laimėjimų yra pasiekę dar Hesse-

ne, Wuerttemberg Badene ir pagaliau Bavarijoje. Prie šios partijos dedasi taip pat daug buvusių nacių. Jų tarpe yra jau pasizymėjęs buvęs Stettino gaulėit Adolf Asbach. Kai tai buvo pirmininkas, partijos vadas Kraft atsakė, kad apie tai nebesą reikalo kalbėti, nes denacifikacija esanti baigta.

Skaiciuojama, kad ši naujoji partija galės remtis bent 10 tūkstančių gyventojų, kurių dauguma nuolat kartojo: "Mes čia amžiams neliksime, bet tik ligi tol, kol bus atgautos mūsų tėvišės".

Mums lietuviams šis naujasis sąjūdis yra išsidėmėtinis net dviem atžvilgiais. Pirmiausia jis sakosi kovosias dėl tų žemių, kurias dabar valdanti Lenkija ir Sovietų Sąjunga. Atseit, pastarajam atveju turima galvoje ir Mažoji Lietuva. Antra, ji mums išsidėmėtina tuo, kad ji i savo tarpą beabejo stengsis patraukti visus mažalietuvius tremtinius.

Dėmesio ukrainiečiams ir gudams

St. Bujoko perspėjimas, šiam laikrašty, dėl gudų vedamos propagandos ir ukrainiečių reakcijos, liečiančios Vilnių ir bendrą lietuvių bei anų dviejų sugyvenimą, reikalauja rimto pasvars-tymo.

Mes esame tikri, jog mūsų politinės institucijos Europoje, dažnai susitinkančios su minėtų tautų atstovais, bus radusios bendrą kalbą, tačiau jokių būdu negalima užmiršti šių trijų tautų Šiaurės Amerikos kontinente.

Ukrainiečiai, dar valstybės neturėję, veda protinę politiką gyventi taikoje su visais savo kaimynais. Jie nėra aiškiai pasisakę, kam jų nuomone, priklauso Vilnius, tačiau Lietuvos—Lenkijos commonwealth istoriją jie vadina lygiai sava, kaip lenkai ar gudi. Pasiteiravus, jie sakė visiškai nežina mūsų nuomonių ir malonai kvietė šiuo klausimu pasisakyti jų spaudoje arba "Ukrainiečių Kongreso Komiteto Amerikoje" puikiai leidžiamam anglų kalba "The Ukrainian Quarterly". Redakcijos adresas: Prof. N. D. Chubaty, 250 Franklin Turnpike, Mahwan, N.J. Šis ukrainiečių komitetas sugyvena labai gerai su ALT "Informacijos Centru" Broadvejuje, bet kadangi mūsų šalis visada pabrėžia esant tik informacinis vienetas ir jokios politikos vesti negalės, tai taip svarbus šių tautų opinių viena kitai nustatymas neatrodo išsiaiškintas. Lietuviai turėtų daugiau informuoti savo būstus

kaimynus, kurie jau vien tik reikalauja "The Ukrainian Bulletin" ir "The Ukrainian Quarterly" išleidimu įrodė būtinumą juos respektuoti ne tik Lietuvių Informacijos žmonėms, bet ir anglosaksų spaudai.

Neseniai minėtame žurnale tilpo reportažas "Gudų Politinės Aspiracijos", kuriame buvo išreikštos mintys gudų Amerikoje lyderio ir patriarcho dr. John Ermachenko. Jis nurodė, jog gudų noras yra gyventi nepriklausomai, o jų didžiausias priešas esąs Sovietinis kapitalizmas. Jis apibrėžė Gudijos sienas Dauguvos, Dniepro ir Nemuno aukštupiuose, viso labo apie 49.000 kv. mylių, kuriame gyventų apie 15 mil. gyventojų, jų tarpe 2% lietuvių. Jis pažymėjo, jog Gudijos sostinė būtų Minskas, tačiau prisimindamas, kad istorinė sostinė Gudijos, priklausiusios Bendram Commonwelthui, buvo Vilnius, šiuo metu lietuvių. Kiti Gudijos miestai būtų Smolenskas, Mogilevas, Vitebskas, Gardinas, Gomelis, Pinskas, Brestas, Bobrujiskas ir Brianskas.

Gudijos susikūrimas, kaip ten bebūtų, reikštų Rusų imperijos galą ir prieš juos nusiteikti, dar kaip reikiant nežinant jų tikrųjų aspiracijų, remiantis neatsakomingu gudų žurnalistų leplelėjimu, būtų labai žalingas, lygiai kaip ir manyti, jog ukrainiečiai pastaruosius palaiko. Šių trijų tautų nesutikimas išieyti ir naudą tik lenkų ir rusų šovinistams. Almus.

Tabako ūkiai pardavimui

Turiu naujų srašų įvairių ūkių su mažais "cash" įnašais nuo \$4.000

CHARLES POCUS INSURANCE AND REAL ESTATE BROKER

Tillsonburg, Ont.

Telefonas 829 J.

IŠ PLATAUS PASAULIO

Ponią Joliot-Curie irgi nušalina

Pašalinus iš atominių tyrimų įstaigos vadovo pareigų Frederic Joliot-Curie, jo žmona, kilimo lenkė, toje įstaigoje dar liko, nors yra taip pat komunistų simpatikė. Dabar nutarta ir ją pašalinti nuo to darbo.

Sutinka ir nesutinka

Į vakariečių gruodžio 22 d. atsakymą dėl pasiūlymo 4 didiesiems susitikti apsvarstyti Vokietijos reikalus Sovietai atsakė Naujų Metų dieną. Vakariečiai buvo pareiškę, kad jie sutinka susitikti, tačiau tik tokiam atveju, jei bus aiškinamasi ne vien Vokietijos klausimais, bet ir eilė kitų svarbių problemų. Jie nurodė, kad svarstyti turi dar šie klausimai: Austrijos nepriklausomybės, Triesto, atominės energijos kontrolės, diplomatų suvaržymai už geležinės uždangos ir laisvės idėjoms bei žmonėms į peržengti iš vienos ir kitos pusės.

Sovietai atsako, kad vakariečių siūlymą susitikti 4 užsienio ministeriams priimti ir nurodo, kad dabar esą aktualiausias Vokiet. ginklavimo klausimas, o apie vakariečių nurodytąsias problemas visai neužsimena. Dėl to tai atsakymas laikomas neaiškiu. Vakariečiai net nenorėjo jo skelbti, bet paskelbė Maskva.

Kas remia Korėjos karą

Š. Korėjos premjeras Kim Il Sung savo atsisaukime per radio ir komunistų partizanų už JT linijų ragino juos visomis priemonėmis naikinti "išbrovelius". Turis būti pasiektas visiškasis laimėjimas. "Mes nesame vieni" — sakė Kim, — "nuo to meto, kaip mūsų krašte prasidėjo karas, suteikė mums paramos ir parodė simpatijų didžioji Sovietų Sąjunga, Kinija, Vengrija, Bulgarija, Čekoslovakija ir Lenkija". Kurio būdu parėmė ir europiniai sovietų satelitai, lig šiol dar niekas neskelbė.

Arabų Lygos planai

Egipto gerai informuota spauda praneša, kad vyriausybė dabar vykstančias derybas su D. Britanija dėl Sueso nutarusi pakreipti visai nauja kryptimi. Esą būsią stengiamasi atsikratyti dviejų valstybių sutarties, o kas vietoje iškelti siūlymą, kad Sueso gynyboje reikali būtų sutvarkyti sutartimi visų arabų valstybių iš vienos pusės ir D. Britanijos bei JAV iš kitos pusės. Tuo būdu praplečiama seniau kelta mintis, pagal kurią visų arabų valstybių kontragentu turėjo būti viena D. Britanija.

Tuo tarpu Irakas būsimoje arabų lygos konferencijoje sausio 20 d. žada pasiūlyti sutartį, kad visų arabų valstybių sienos būtų bendrai ginamos—nuo Irako ryt. iki Egipto vakarinės sienos.

— Hong Kong. — Šiuo metu Kinijoje vyksta didelis teroras. Tūkstančiai opozicijos žmonių esą žudomi ir kankinami.

— Londonas. — Attlee kreipėsi į anglakasių, ragindamas daugiau dirbti, nes Anglijai trūksta 3.000.000 tonų anglies.

— Londonas. — Didž. Britanijoje siaučia sunkios formos influencijos epidemija. Ji persimetė į Š. Airiją.

SHIFF'S

VALYMAS — PROSAVIMAS — PATAISYMAS — Kalbame lietuviškai 909 Dundas St. West. Toronto Telefonas ELgin 0649

NESIGAILĖSI,

jei pasitarsi prieš pasirašydami namų pirkimo—pardavimo dokumentus Br. SERGAUTIS vertėjas tarpininkauja įvairiose įstaigose, padeda sutvarkyti imigracijos reikalus, daro vertimus. Kreiptis 9-3 val. p.p. 9 Irene Ave. Toronto. LO 3565

Sąjungininkų igulos Vokietijoje manevruoja

Sąjungininkų pajėgų Vokietijoje yra nedaug ir jų skaičius palengva auga. Šiuo metu ypatingas dėmesys skiriamas jų apmokymui. Kaip praneša korespondentai, kariuomenė ten amžinai apmokoma, nuolat manevruoja. Bėda esanti tik, kad Vokietijoje nėra plotų tuščių, kur galima būtų atlikti stambesnius manevrus su visais ginklais. Ten yra tik du dideli paligoni — JAV rajone Grafenwoer ir Britų zonoje Luneburg, — kuriuose gali šaudyti didieji tankai. Šiaip kariai visur turi sągautis nepažeisti ūkininkų dirvų.

Dabar ten vyraujanti nuotaka, kad laiko pasiruošti yra labai mažai ir labai skubama. Amerikiečiai jaučiasi geriau, nes jų kariuomenė iš profesionalų samdinių ir karininkų, nuo kaptitono aukštyn, esą antrojo karo veteranai. Britų kariuomenė iš karinė prievolė atliekančiųjų naujokų, namie apmokytą tik 4 mėn. o Vokietijoje išbūnantį dar 14 mėn. ir vėl pasikeičianti. Dar blogiau esą su prancūzais, kurių tarnybos metas tik nesenai pailgintas iki 18 mėn. Anksčiau buvo 12 mėn. ir vos buvę spėjama šiaip taip apmokyti. Ateinančią vasarą esą numatoma sudaryti sutartį, kad manevravimui būtų gauti didesni plotai, kad galėtų manevruoti didesni junginiai.

Angliai prieš bolševikinį tikėjimo persekiojimą

D. Britanijos Lordų Rūmai svarstė pasiūlymą, kad D. Britanija ineštų į JTO bolševikų pavergtose kraštuose tikėjimo persekiojimo klausimą. Kalbėjo 10 atstovų. Lordas Perthas savo kalboje paminėjo ir Lietuvę, pažymėdamas, kad didžiulia lietuvių kunigų yra deportuota. Valdžios atstovas lordas Hendersonas pareiškė, kad jis principine sutinką su siūlytojo intencijomis ir jei pavyktų pašalinti teisinės kliūtis, tai tikėjimų persekiojimo klausimą galima būtų inešti JTO apsvastyti dar prieš 1951 m. rudenį.

Atominės bombos sprogmio vaisiai

Kanados civilių apsaugos derinio viršininkas gen. maj. Warthinton pareiškė, kad gyventojų apsaugai nuo atominės bombos didžiausią pavojų sudaro ne radiacijos pavojus, bet gaisrai ir laikinas palietusių aklumas, kuris trunka apie 5 min.

— Praha. — Čekoslovakijos krašto gynyboje ministras pranešė JAV, Britų, Prancūzų ambasadoriams ir Kanados pasiuntiniui, kad perskridimas Čekoslovakijos teritorijos kariškais lėktuvais yra draudžiamas.

— Kairo. — Aramco — Arabų Amerikos naftos kompanija — sudarė su Saudi Arabija naują sutartį, pagal kurią Arabijai mokės 50% pelno nuo gaunamos naftos. Saudi Arabija tuo būdu gaus per metus apie \$100.000.000.

— Vašingtonas. — Senatas jau priėmė ir pasiuntė prezidentui pasirašyti bilį apimančią civilių apsaugos įrengimų planą 150 JA V-bių vietovių. Apsaugos priemonės numatomos nuo atominių bombų, ir bakteriologinių bei biologinių ginklų. Planas numatoma \$2.250.000.000 išlaidų.

MOTERŲ PLAUKŲ KIRPEJA

Austra Šmits 164 Mutual St., Toronto Telef. WA 8819. Priima ir vakarais.

W. A. LENCKI, B. A. Advokatas — Notaras

73 Adelaide St. W. Room 322 Telefonas EL 3161 Toronto

Commonwealtho konferencija

Gruodžio 4 d. Londone prasidėjo Commonwealtho konferencija, kurioje be Attlee dalyvauja dar 6 jo narių ministeriai pirminkai ir Pietų Afrikos premjeras pavaduojas vidaus reikalų ministeris, o Pakistano premjeras Ali Khan neatyko protestuodamas, kam į darbų tarpą neįrašytas Pakistano ir Indijos ginčas dėl Kašmiro. Konferenciją atidarius buvo pasiūsta Ali Khan telegrama, kviečianti atvykti, bet mažai kas tiki jos vaisiais.

Konferencijos pirmasis uždavinys aptarti Commonwealtho saugumo reikalus. Attlee čia pirmiausiai turėjo išaiškinti, kodėl D. Britanija siūnčia kariuomenei Europon, nors pavojingiausia padėtis atrodo yra Azijoje. Jis turi įrodyti, kad Europos sutvirtinimas yra viso Commonwealtho saugumo laidas.

Konferencija, numatoma tęsis bent 10 dienų ir apsvarys:

1. Vakarų Europos saugumo reikalus bei Attlee pasitarimus su prezidentu Trumanu.

2. Commonwealtho laikyseną komunistinė Kinijos atžvilgiu, o taip pat Korėjos ir Formozos problemas.

3. Galimą taikos sutartį su Japonija ir taip pat galimą Japonijos įjungimą į Tol. Rytų gynybos planus.

4. Galimybę sudaryti Pacifiko pakta, analoginį Atlanto paktiui.

5. Vidurinių Rytų gynybos klausimą.

6. Gyvybinių žaliavų paskirstymą.

Maskvoje gyventi brangiau

Nustatius naują rublio vertę — \$0,25 — diplomatų pragyvenimas Maskvoje nepaprastai pabrango. Mat, anksčiau oficialus rublio kursas buvo 5,3 už dolerį, o diplomatams doleris buvo keičiamas santykiu 1:12. Kainos, kaip paprastai aukštos. Už užrašų knygute, už kurią JAV mokama 20 c., Maskvoje reikia mokėti \$4. Vilnonės medžiagos eilutė, kuri JAV kaštuoja \$31,95, Maskvoje pagal pašto užsakymų katalogą parduodama už \$254,75, o \$3,98 kaštuojanti suknelė parduodama už \$31,25.

Pavyzdžiui dar suminimos kainos kaikiurių maisto produktų kilogramais — 2,2 svaro: jautiena sriubai — \$5,25; duona — \$1,50; vištiena — \$6,75; žuvis — \$6,50; miltai — \$1,30; aviens — \$6,30; kiauliena — \$9, ryžiai — \$3,75; cukrus — \$3,25.

— Vašingtonas. — JAV turi daugiau kaip šimtą tūkstančių civilinių lakūnų. Yra daromi planai juos suorganizuoti ir panaudoti krašto apsaugai, ypač gyventojų evakuacijai iš bombarduotų atominėmis bombomis vietovių.

— Meksika. — Prezidentas priėmė parlamentui projektą įstatymo, panaikinančią 1926 m. antireliginį įstatymą, uždraudusį betkokią religines mokyklas, kunigų seminarijas ir vienuolių ordinus.

PAIEŠKOJIMAI

Vaičiulio Stasio, atvykusio į Kanadą iš Seligenstadt stovyklos Vokietijoje, ieško Lazauninkas Jonas, The Hostel Box 10, Ruddington Notts. England.

Feliksą Timuką, gyvenusį Kanadoje, prašau atsiliepti šiuo adresu: Vincas Šamatauskas, 6905 1/2 Superior Ave., Cleveland, Ohio, U.S.A.

KI 4585 MARIA KAPSI — estė 113 MacPherson Ave., — tarp Avenue Rd. ir Young St., — Toronto, Ont. Ilgalais sušukavimas. Plaukų dažymas. Blakstienų ir antakių dažymas. Plaukų šaknų sustiprinimas. Dirbu vakarais ir šventadien. Kalbu angliškai, estiški, vokieškai, rusiškai, švediški.

Žmonių grobimai Berlyne

Vakariečių Berlyno sektoriuose didelio susirūpinimo sukėlė pasikartoję sistematiniai pagrobimai ir išvežimai į rytų sektorių komunistams nemalonių žmonių, dažniausiai tų, kurie vado vauja arba aktyviai dalyvauja prieškomunistinėje propagandoje iš vakarų Berlyno zonų skelbiamose visoje sovietų zonoje.

Šią propagandą labiausiai varė amerikiečių okupacinės valdžios kontroliuojamas laikraštis "Neue Zeitung" ir socialistų leidžiamas "Telegraf", kurio vienas savaitinė laida skiriama specialiai rusų zonai ir paskleidžiama ten bent 100.000 egzempliorių. Paskleidžiant panaudojama ne tik geležinkeliai ir kitos susisiekimo priemonės, bet net rytų zonoje oficialiosios DEinehtspartei vokai, kurių paštas nedrįsta atidaryti. Tuo būdu po dažnos nakties visose sovietų zonos kaimų ir miestelių skelbimų lentose atsiranda iškljuoti anie laikraščiai gyventojams pasiskaityti.

Negalėdami kitaip sulaukyti šios propagandos, komunistai ėmėsi teroro prieš šito aparato žmones, juos staciai pagrobdami ir išsigabendami i savo sektorių. Spauda pastaruoju metu paskelbė, kaip buvo pagrobti trys "Neue Zeitung" vadovaujantieji asmenys, du iš jų specialiosios sovietų zonos skirtos laidos redaktoriai. Tai Weiland, Niekė ir Dewald. Pagrobtas taip pat anksčiau buvęs sovietų zonos organo "Taegliche Rundschau" redaktorius, su žmona, kuri, matyt, taip pat daug žinojo.

Niekė ir Dewald buvę pagrobti labai aktyviai, staciai iš savo kabinetų. Užėjo pas juos intereseantai, atsinešę morifiaus kapsulių ir chloroformuotų nosinių. Apsvaiginti, jie buvo nuvežti i savus butus pagalbai suteikti, o i ten išgabenti mašinomis, atvažiavusiomis iš rytų sektoriaus. Weiland buvo pagrobtas dienos šviesoje gatvėje. Eidamas iš savo namų i įstaigą įprastu keliu. Jis staiga išvirto gatvėje, spėjama, persautas duslaus pistoleto ar kuriuo kitu būdu apsvaigintas. Staiga atsiradę du vyrai i jį isikėlė i mašiną ir nusi-vežė. Mačiusieji vaikai manė, kad čia suteikiama pagalba, nors ir keistai atrodė, kad gelbimojo kojos kurį laiką buvo paliktos tabaluoti išlindusios iš mašinos, o vėliau buvo išaiškinta, kad toji mašina pervažiavo i rytų sektorių.

Stalinas ieško sūnaus

Raudonosios armijos organas "Sovetskaja armija", leidžiamas rytų Vktietijoje, paskelbė trumpą komunikatą, kuriame pranešama, kad Stalinas yra paskyręs 1.000.000 rublių premiją tam, kas suteiks žinių kur palaidotas jo sūnus Jokūbas Džiugašvilis, kuris 1944 m. pabaigoje mirė koncentracijos stovykloje, pietinėje Bavarijoje, Vokietijoje.

Demokratinė Vokietijos spauda stebisi, kodėl Stalinas tik dabar sukruto ieškoti savo sūnaus palaikų, kai nuo vokiečių kapituiliacijos praėjo jau keletas metų. Taipogi ir ieškojimo būdas — vertas ypatingo dėmesio. Nors rublis yra neaukštos vertės pinigai, tačiau skirta milijono rublių suma — vis dėlto yra didelė. Sakoma, nebet Stalinas šiame atveju turi koki nors specialų tikslą? Gal, kartais, jis pats, su savo hordomis, panoręs atvykti i pietinę Bavariją sūnaus ieškoti? ...

Yra žinoma, kad Jokūbo santykiai su tėvu niekad nebuvo geri. Nepanorėjo Jokūbas Džiugašvilis ištoti i komunistų partiją, o taipogi niekad nesikreipė i tėvą (Staling) jokių protekčių. Ilgesnį laiką jis dirbo kaip paprastas mechanikas traktorių stotyje Kubaniuje ir tuo darbu, rodėsi, buvo patenkintas. Tik 1930 m. kažkieno slapta protekcija Jokūbą Džiugašvilį iškviė i Maskvę ir suteikė jam paaukštintimę. Jokūbas buvo paskirtas inžinierium i vieną Maskvos automobilių fabriką.

Po staigos mirties Stalino antrosios žmonos, kuri, sakoma, buvo nunuodyta, Jokūbo santykiai su tėvu visiškai nutrūko. Iš savo artimųjų jis retkarčiais teaplan-kydavo tik savo senelę, kuri gyveno Gori gyvenvietėje.

Kilus karui su vokiečiais, Jokūbas atsirado raudonosios armijos eilėse i Smolensko apsu-paimę pakliuvo vokiečiams i belaisvę. Išduotas kitų belaisvių, jis prisipažino nacių karinio štabo pareigūnams, jog esąs Stalino vyriausias sūnus Jokūbas Džiugašvilis ir tarnavęs armijoje kaip artilerijos kapitonas.

Lietuvio radio mechanikas

L. KOCIUS 949 Dundas St. W. netoli lietuvių bažnyčios. Tel. WA 1691 priima pataisymui visų rūšių radio aparatus. Darbas atliekamas gerai ir sąžiningai. Kreiptis nuo 9 iki 2 val. popiet. Pataisymus palikti galima bet kuriuo metu

Jūsų patogumui nauja

LIETUVIŠKA KIRPYKLA

atidaryta nuo 9 val. ryto iki 7 val. vak. išskyrus pirmadienius Skubų ir gerą patarnavimą atlieka prityrę Lietuvos kirpėjai 867 DUNDAS ST. W. (prie Manning Ave.) TORONTO Telefonas EL 6954 Sav. Br. Pakėnas

LUNA Foto studija

575 WELLINGTON ST. W. TORONTO, TEL. PL 5717

MARGIS DRUGS

JONAS V. MARGIS Phm B.

19 St. John's Road (prieš 3131 Dundas St. W.)

Parduodama Penicilin, Streptomycin ir kiti moderniški vaistai.
Paruošiami vaistai pagal receptus

Kosmetika: Yardley's, Richard Hudnut — Max Factor ect.

Telefonas MU-9543
Pristatoma į namus
VISAME TORONTE
Telefonas MU-9543**UKRAINIEČIAI LAIDOTUVIŲ DIREKTORIAI**

įsikūrę prieš 27 metus

CARDINAL & SON

366 Bathurst St. Toronto Telefonas WA 9954

LONDON FURNITURE CO

Pilnas baldų pasirinkimas. Minkšti baldai — parduodami nauji ir atnaujinami seni. Kalbame europ. kalbomis

875 Queen St. W. Toronto. Tel. 2010

TIKKAM LIETUVIUI NĖRA KALĖDŲ SVENČIŲ BE LIETUVIŠKOS KNYGOS

Knygynė NEMUNAS Jūs gausite visas knygas išėjusias Amerikoje ir Vokietijoje tremties metu. Turime daug puikių knygų ir iš Nepriklausomos Lietuvos laiotarpiu. Jei jis iš anksto nesate pasirinkę knygų, paprašykite mūsų knygų katalogą. Iš 500 pavadinimų tikrai rasite sau mėgiamą ir brangių knygų. Sventiųjų proga nepamirškite ir apie mūsų knygyną NEMUNAS išleistas ir leidžiamas knygas.

A. Vilainis, žmogus, kuris amžinai keliau \$ 3.50
Chicago parapijos ir draugijos gausiai iliustr. leid. \$ 2.50
Garsųjų šnipų paslaptys \$ 2.00
Debesyla, Magdalenos Makackutės byla \$ 1.00
A. Fuld, Mitusijų karaliai, romanas \$ 2.00
Tuoj rašykite:KNYGYNAS NEMUNAS
3143 S. Halsted St., Chicago 8, Ill.**Kas nori namus arba biznį pirkti**arba parduoti, kreipkitės į mus.
Rasite teisingą ir nuosirdų patarnavimą
Kalbame lietuviškai — klauskite PeterROBERT P. RICE REAL ESTATE
888 College St. Toronto. Tel. LA 1277

TEL. EL 6397 849 DUNDAS ST. W. TORONTO

Canada Chrome FurniturePilnas pasirinkimas elektrinių reikmenų. Chromo stalai ir kėdės
Lengvos išsimokėjimo sąlygos

Prityręs kvalifikuotas lietuvis laikrodininkas

STINSON'S JEWELLERY

2186 DUNDAS ST. W. TORONTO

Taiso ir parduoda laikrodžius, žiedus ir visokias brangenybes
Garantuotas darbas ir prieinamos kainos
Krautuvė atidaryta kasdien iki 8 val. vakaro.**Lietuviška Baldų Krautuvė**

"ATLANTIC CITY UPHOLSTERING CO"

Sav. J. Kamishaitis
899 BLOOR ST. W. TORONTO Tel. LO 1438

"Reiškite jausmus gėlėmis" — skambinkite AD 1618

THE VICTORY FLORISTVestuvių puokštės, vainikai, dekoratyvinės gėlės bei vazonai
Sav. A. MERKER 576 QUEEN ST. W. TORONTO**Užsisakykite anglis**

PARLIAMENT FUEL CO.

Savininkas lietuvis Augustinas Undraitis (A. Underhill)
Telefonas RA 4414 304 Sackville St. TorontoVisų rūšių laikrodžius, puošmenas ir brangenybes
rasite 10-15% pigiau, negu kitur, pas**LAIKRODININKA**turinti 30 metų profesinę praktiką
Kalbu lenkiškai

M. MALINA — 1187 DUNDAS ST. W. TORONTO

LIETUVIŠKAI KALBĄS KAILININKASSausio mėnesio IŠPARDAVIMAS pagigintos kainos
Parduodami gatavi ir siuvami pagal Jūsų užsakymą kailiai.
Kailinių taisydas ir persiuvimas.
Duodama lengvam išsimokėjimui

BERGMAN FUR CO TORONTO

197 Spadina Ave. Prieš ateidami skambinkite: EL 6509

Susirgus kreipkitės į

YARMEY CLINICslavų Medicinos klinika, vadovaujama Dr. W. I. Yarmey
314 Bathurst St. Toronto, Ont. Tel. EL 7146**Amerikinis kapitalizmas**

(New Yorko bendradarbio)

Siais laikais įprasta keikti kapitalistų, kapitalizmą ir Wall streetą, jog tiesiog nejauku bandyti jį užtarti. Betgi verta susipažinti ir su jo šalininkų nuomonėmis.

Tikint socialine evoliucija, dabartinis kapitalizmas atnešė netik geresnės gyvenimo sąlygas, bet ir yra vienintelis pajėgus išsaugoti Europos socialistus ir nepriklausomus nuo sovietų tiranijos. O štai Argentinos Peronas vėl prieš pora savaitių leplelėjo, jog komunizmas tai kapitalizmo padarinys ir iki pastarasis nepranyks, tai ir komunizmo pavojus grės.

Tuo tarpu Amerikoje gyvenimas yra du kartus geresnis negu Argentinoje ir visų keturių žmogaus pagrindinių laisvių čia esama kurkas daugiau negu ten. Dabartinis Amerikos kapitalizmas tai juk tėra paskiro individo sugebėjimai ir jo galimybė išplėtoti savo talentą ką nors gaminti ar savo turimą menką kapitalą investuoti į įvairius biznesus, su pradine milžiniška rizika. Ir jei jam pasiseka — jis jau kapitalistas. Amerikinis kapitalistas ne eksploatuoja žmogaus, kaip europinis. Yankis kapitalistas moka didesnius mokesčius negu darbiečiai Anglijoje. Jį prižiūri ir seka vietinė valdžia ir jis neturi tos įsivaizduojamosios laisvės kaip kiti yra linkę galvoti.

Juk tai buvo privatus kapitalistų fondas, kuris mokesčiais ir privalomu pirkimu bonų JAV vyriausybei suteikė 330 milijardų Antrojo Pasaulinio karo laimėjimui, sumą, kuri įgalino sutaupti pinigais neįkainojamą kraujo auką.

Antrasis Pasaulinis karas JAV vistiek paliko 237 milijardus skolos, bet kapitalistai džiaugiasi, jog paskutiniųjų paskirų metų įplaukos buvo lygios 90% šios skolos.

Taip vadinamas "Free Enter-

BR. BUKOWSKA, R.O.
AKIŲ SPECIALISTĖTikrinu akis ir pritaikau akinius suaugusiems ir vaikams. Priėmimo valandos: kasdien nuo 10 val. ryto iki 9 val. vak. Sekmadien. pagal susitarimą.
55 St. John's Rd. W. Toronto
kampus 94 Laws St.
Tel. LYndhurst 0052**DANTISTAS**J. A. GORCHYNSKI
B.A., D.D.S.

312 Bathurst St.

Bathurst Medical Building
Telef. AD 6373 Toronto**STANLEY SHOE STORE**

Aukščiausios rūšies moterų, vaikų ir vyrų batai, normalaus dydžio ir platus (EE—EEE)

1438 Dundas St. W. Toronto
(prie Gladstone).Dr. WILLIAM J. ZINCHESE
B.A., M.D., L.M.C.C.
GYDYTOJAS ir
CHIRURGASPriėmimo valandos 2-4.30 ir
7-9 po pietų
386 Bathurst St. Toronto
Tel. WA 1344**ATSILANKYKITE!****"PARK RESTAURANT"**1002 Dundas St. W. (pora minučių kelio nuo Lietuvių bažnyčios)
Čia tikrai erdviojoje Toronte lietuviškoje valgykloje
Jūs gausite pigiai, socialiai ir skaniai pavalgyti didelių pasirinkimų lietuviškų ir kanadiškų valgių ir nusipirkti išsineštinai krautuvių kainomis įvairių maisto gaminių naujai atidarytam delikatesų skyriuje. Čia gausite ir nakvyne.
Atidaryta nuo 6 val. ryto iki 11 val. vakaro.
Su pagarba sav. A. Smigelskis

TEL. WA 6812

587 QUEEN ST. W. TORONTO

QUEEN WEST FURNITURE CODidelis pasirinkimas naujų ir vartotų baldų.
Dirbame pagal užsakymus baldų — Chesterfield ir studio — kompleksus ir parduodame kilimus.

- lovų komplektai,
 - siuvamos mašinos,
 - krosnys ir tt.
- Kalbame rusų kalba

Nemoraliai spauda

Pasaulio biznierių, siekdamų pelno, nori pasisekimą savo leidiniams garantuoti taikydami prie žemųjų apgadinčių žmogaus instinkto bei gašlumo.

Airijos vyriausybė gruodžio 23 d. uždraudė įvežti į Airiją net 15 amerikietiškių nemoralinių leidinių.

Romoje išeinančio angliško dienraščio leidėjas J. L. Begon gruodžio 28 d. nuteistas už išspausdinimą pornografinio, jo kasmet leidžiamo, "Esquire Girl" kalendoriaus, kuriame išspausdinta nuogų mergaičių fotografijų įvairiausiose pozose.

O kiek tokių leidinių kursuoja JAV ir Kanadoje spaudos laisvės priedangoje?

Duchaborų niekas nenori

Praeitą pavasarį daug triukšmo sukėlė duchaborai nutarė pasiekti krašto, kuriame jie galėtų gyventi pagal savo papročius neklusdomi. Jie nurodė kraštus, kuriuos jie norėtų persikelti. Patariamasis Duchaborų Komitetas užklauso net 10 vyriausybę ar nesutiktų jų priimti, bet atsakymas buvo gautas tik vienas ir tas neigiamas. Duchaborų Kanadoje yra apie 3.000.

Geriam

Per praėjusius fiskalinius metus: nuo 1949 m. kovo 31 d. iki 1950 m. kovo 31 d. Kanadoje svaiginančių gėrimų pirkta už \$614.000.000 arba už \$1.600.000 kasdien. Išgerta 9.969.000 galonai degtinės, 181.442.503 galonai alaus ir 4.710.986 galonai vyno. Išdas iš to gavo \$143.217.415. Per ankstyvesnius metus išdas buvo gavęs \$141.734.386.

Džiunglių mergaitė

1942 m. nuo motinos ir seserų atskirta Javoje, japonams anas uždarius stovykloje, 5 metų olandų mergaitė Bertha Hertogh išauklėta džiunglėse ir neseniai tėvų vėl aptikta kaip 13 metų kaimo mokytoja jauna žmona, jau tėsiai gerai ir iš muzulmonų aplinkos nenorėjo išeiti. Kai tėvai jos reikalavo per teismą, Singapure muzulmonai sukėlė triukšmą, kurio metu žuvo 17 ir 150 buvo sužeisti. Gruodžio 14 d. Bertha lektuvu atvežta į Amsterdamą, vis laikosi rezervuotai. Motiną ir seseris ji sutiko draugiškai, o nuo tėvo — kaip muzulmonai tinka esant be veido uždangos — nusi-grėžė.

— Londonas. — Laivų draudimo firma Lloyd metinėje apyskaitoje pranešė, kad tyrimai atominę energiją pajungti laivų varymui esą jau toli pažengę.

**AKIŲ SPECIALISTAS
L. LUNSKY, R.O.**Pritaiko akinius visiems akių defektams. Iširia akių nervus, kurie dažnai sukelia galvos skaudėjimą ir nervingumą. Kalba slavų kalbomis
470 College St. W. Toronto
Tel. RA 3924**"EUROPA" FOTO STUDIO**

Tel. WA 6849

615 Queen St. W. Toronto
Mūsų specialybė vestuvinės, šeimų nuotraukos ir spalvoti portretai
Darbas pirmos rūšies**DANTISTAS**

Dr. ELIAS WACHNA

Priėmimo val. 10-12, 2-6
Pirmadieniais ir ketvirtadieniais priima taip pat 7-9 popiet
386 Bathurst St. Toronto
Tel. EL 6515**Kai norisi nusišypsoti...****Vistiek nebučiuos**Ponia tarnaitė:
— Maryte, ką tai reiškia? Mačiau virtuvėje tave pabučiavo ledų išvežiotojas. Nuo šiol ledus aš pati priimsiu.
— Bet visai be reikalo, ponie. Jis mano sužadėtinis ir kitų nebučiuoja.**Gera proga**Motina, išdidi savo dukra, pasakoja būsiamam žentui:
— Mano dukra moka kalbų, baigė universitetą, dirba ir gerai uždirba, užsiima sportu, piešia, tapo, dainuoja, mėgsta būti laisva ir nepriklausoma. O ką tamsta?

— Aš dėl visko kiek promakau virsi ir kojines aadyti.

Pamokos metu— Kaip čia dabar, Joneli? Tu toks geras mokinių ir tik vienas puslapi tepajėgi prirašyti apie pieną! Žiūrėk visi tavo draugai parašė mažiausiai po penkis ar šešis puslapius!
— Taip, panele mokytoja, nes aš rašiau apie kondensuotą pieną.**★**

Vaikas, bežaisdamas su katyte, klausia motinos:

— Kiek metų turi mūsų katytė?
— Vienus metus.
— Aš esu keturių metų. Kodėl aš ūsų neturiu, o katytė turi?**Atsiminė**

Prancūzų maršalas Lyautey ilgą laiką buvo Prancūzijos kolonijų administratorius. Kurį laiką jis buvo Maroke. Jam atrodė, kad visi marokiečiai jį gerai pažįsta. Kartą jis atvyko Prancūzijoje, į Strasburgą. Civiliais rūbais apsilvėkęs jis eina gatve ir sutinka marokietį kareivį.

— Esate atstogose? — klausia jį maršalas.

— Taip, — atsako kareivis, kartu nustebedamas, kad taip atvirai jo klausia jam visai nepažįstamas ponas.

— Iš kur esate?

— Iš Rabato.

— Ah, — sako maršalas, — atsimena rabatiečiai vardą Lyautey?

Kareivis papurto galvą. Pasakui, lyg atsimindamas, sako:
— O taip, du laivai stovi mūsų uoste. Vienas vardu Lyautey.**★**

Magdūtė: Ar tu mylėsi mane taip pat ir spalio mėn., kaip mylėjai vasarį?

Jonas: Dar daugiau! Juk spalio mėn. daugiau dienų.

Lopšinė
Mama, norėdama užmigdyti savo vienturtį, dainuoja lopšinę. Po kurio laiko Vytukas staiga klausia:
— Mamytė, ar galiu jau užmigti, ar tu dar nori dainuoti?**Kam klausia**Vienas gydytojas klausia kitą gydytoją savo bičiulį:
— Kodėl tamsta kiekvieno paciento taip prisipypęs klausinėji, ką jis namie valgo? Argi visada tai padeda tamstai nustatyti diagnozę?

— Žinoma, kad tai dažniausiai nieko nepadaeda, — sako šypsodamas bičiulis. — Bet aš tuo būdu sužinau paciento socialinę padėtį ir atitinkamai nustatau jo norą.

Vėlai sužinojo
— Sveikūs, tamsta, sulaukęs šv. Kalėdų! — sveikina laiškininkas, duodamas laišką.

— O kodėl manęs tamsta perperėtas Kalėdas nesveikina? — klausia gavėjas.

— Kad tik per Vėlykas tesužinojau, kad tamsta tokio gero vyno turite!

Aukštai pakilo

Įkaušęs, plaukdamas valtimi nakties metu ir pamatęs mėnulio atspindį vandenyje, klausia irklautoja:

— Kas tas geltonas ten žemai?

— Mėnulis.

— Tik pamanyk! Aš nę nesapnavau taip aukštai be lektuvo pakilti!

Aišku

— Jonuk, kodėl žuvys nekalba ir nerėkia?

— O tu ar parėktum galvą įkišęs į vandenį?

Labiausiai gėdinasi

— Kas labiausiai gėdinasi?

— Nosis. Jei tik girtuoklis, nosis tuojaus parauduoja.

Teisme

Teisėjas: — Už pavadinimą kaimynės kiaušio skiriu tamstai mėnesį kalėjimo.

Kaltinamasis: — O ar galima kiaušio pavadinti kaimyne?

Teisėjas: — Jei tik tamstai patinka.

Kaltinamasis: — Sudiev, kaimyne!

Maloniausia

Vyras žmonai:

— Sakoma, kad visa, kas žmogų ištinka Naujų Metų naktį, kartosis visus tuos metus.

— Širdele, duok man tuojaus pinigų.

Spausdiname

laikraščius, žurnalus, knygas ir įvairius smulkius spaudinius: pakvietimus, aivirutes, blankus, pažymėjimus, vizitines korteles, vokus ir kit.

Darbą atliekame lietuviškais raidėmis ir švairiu linotipo rinkimu.

„ŽIBURIŲ“ Spaudos Bendrovė

941 DUNDAS ST. W., TORONTO. Telefonas AD 4265

Dr. Chas. OKUN

DANTISTAS

838 Dundas St. W. Toronto
(kampas Euclid Ave.)

Priima vakarais pagal susitarimą. Tel. WA 9822

DR. F. TICKETT

Gdydytojas

ir

chirurgas

Priėmimo valandos 2-3 ir

7-9 po pietų

11 Gore Vale Ave. Toronto

Telef. WA 3754

LIETUVIŠKA MOTERŲ

PLAUKŲ KIRPYKLA

JANET'S BEAUTY SALON

Skambinkite: GE 6620

346 Broadview Ave. Toronto

Sav. J. Viliūnienė

Atidaryta kasdien 9-5 val.

D. HOLOTA REAL ESTATE

Pirkimo — pardavimo

tarpininkas

496 Queen St. W.

(prie Denison Ave.)

Tel. WA 5232 Toronto

Lietuvio Radio Technikastaiso įvairius radio aparatus. Paima ir pristato į namus
Skambinkite Tel. RO 3973 Nuo 6 iki 9 val. vak.
ALGIS STANENAS, 181 BLACKTHORN AVE. TORONTO**RUTH FROCKS**

Moteriškos suknelės, kostiumai, paltai, apatniniai, kojines ir kt.

Duodame lengvam išsimokėjimui

1637 Queen St. W. (prie Roncesvalles) Toronto. Tel. LO 7882

Duona, pyragaičiai, tortai

pristatomi į namus, skambinkite: LL 7445

BEAVER BREAD LIMITED

103 Lightbourne Ave. Toronto

Nauja lietuviška valgykla Restaurant EUROPADidžiausias pasirinkimas įvairių patiekalų 12-18 rūšių
pagamintų prityrusių virėjų. Jaukios patalpos.
Greitas patarnavimas. 756 Queen St. W. Toronto**A. RUŠENO LIETUVIŠKA AUTO REMONTO DIRBTUVĖ****Intersection Body & Fender Repair**

"Dulux" ir "Duco" dažymas. Radiatorių sutvarkymas ir kt.

2692 DUNDA ST. W. TORONTO, Ont. Tel. RO 1100

TORONTO, Ont.

Klaipėdos krašto atvadavimo minėjimas

Maž. Liet. Bičiulių dr.-jos Toronto skyrius, šedamas Lietuvoje buvusią tradiciją minėti Klaipėdos krašto atvadavimo sukaktuves, sausio 14 d. 3 val. p.p. uk-ramiečių salėje, 404 Bathurst St., ruošia tokį minėjimą Toronto.

Programoje: iškilmingas aktas, kuriame trumpą žodį tars Lietuvos valst. atstovas Gen. Konsulas p. V. Gylis, Maž. Lietuvos atstovas Dr. M. Anyšas ir Klaipėdos krašto atvadavimo dalyvis ir meniškoji dalis, kurią išpildys p. Narbuta choras.

Kviečiame visą lietuvišką visuomenę šio svarbaus mūsų valstybėje įvykio minėjime kuo skaitlingiausiai dalyvauti.

MLB dr.-jos Toronto sk. v-ba.

Toronto Lietuvių RK Bažnyčios Statymo Fondo Valdyba

praneša visuomenei, kad dar ne visi aukų rinkėjai sugrąžino aukų lapus, ir todėl nėra galima pakelbti aukų rinkliavos sąrašais galutinių davinį. Tai bus padaryta sekanči šavaitę.

Aukotojams jau ruošiami aukų pakvitavimai už 1950 metus, kurie bus išsiuntinėjami paštu galimai greičiau.

BSF Valdyba dėkoja visiems aukojusiems BS Fondui laike Šv. Mišių 1951 m. sausio mėn. 7 d., kurių metu buvo surinkta \$227.56

BSF Valdyba.

Vytautui Matuzevičiui, gim. 1914 m., gautas laiškas iš Lenkijos. Kreiptis į "TŽ" redakciją.

Skyriaus narei P. STOČKUTEI skaudaus liūdesio valandoje, mirus jos mylimai momytei

a. a. MAGDALENAI STOČKUVIENEI,

gilia užuojautą reiškia

KLKK Dr.-jos Toronto sk. V-ba.

"TŽ" platinimo vėjus

"TŽ" kalėdinio numerio pavienių egzempliorių platinimo vėjus praėjo sėkmingai. Daugiausia egzempliorių — 59 — išplatino Jonas Kavaliauskas. Mūsų bičiulio p. Petro Alekno varžybų laimėtojai skirto \$5 premija jam jau išmokėta. "TŽ" administracija.

Kun. A. Sabas

Sudburio lietuvių kolonijos kapelionas, vykdamas į Detroitą, buvo sustojęs Toronte, kur svečiavosi "TŽ" redakcijoje ir perdavė nemažą naujų "TŽ" prumeratų. Kun. Sabas yra uolus "TŽ" platintojas ir palaikytojas.

Aplankyti ligonys

LKMot. D. Toronto Merg. sekc. narės Kalėdų švenčių metu ap- lankė Weston sanatorijoje gulinčius lietuvių ligonis ir išteikė jiems kalėdinių dovanėlių.

Prisidėjusiems pinigine auka ir knygomis prie minėtų pakietėlių nuoširdžiai dėkojame.

LKMD Mergaičių sekc. v-ba.

Filma

Sekmadienį, sausio 14 d., parapijos salėje, 2.30 ir 5 val. rodoma idomi auklėnčio turinio filma "Boystown — Berniukų Miestas" su artistu Traci.

Saunos vestuvės

Praėjusį šeštadienį Toronto lietuvių bažnyčioje susituokė V. Akelaitis ir p-lė Romualda Stasiulytė. Po jungtinių parapijos dalyvavo gausus būrys jaunųjų giminių ir artimųjų. Pobūvio metu buvo pasakyta gražių sveikinimų jaunųjų adresu. Žodį tarė parapijos klebonas, žurnalistas Pr. Alšėnas, jaunosios tėvelis ir kiti.

Jaunosios tėvelis, Bronius Stasiulis, nepriklausomoje Lietuvoje yra žinomas kaip sumanus visuomenininkas ir geras administratorius, užėmęs aukštus valdžios postus.

Rastas auto

Lietuvis Z. prieš trejetą mėnesių Toronte neteko savo automobilio: iš darbovietės jis buvo pavogtas. Pranešus apie automobilio vagystę policijai, po dviejų ieškojimo mėnesių buvo gauti betgi ir rezultatai: policija automobilį rado paslėptą viename nuošaliai betūnčiame pastate. Iš skaitliuko paaiškėjo, kad vagis su savo automobiliu laike dviejų mėnesių važinėjo vos 8 kilometrus...

Montrealio liet. kapelos Lituanica

DIDELIS POPULIARIOS MUZIKOS

KONCERTAS

Koncerto solistai:

Op. sol. P. RADZEVICIŪTĖ Sol. B. MARIJOSIUS
Pijanistė DANUTĖ RAUTENS "Lituanica" dain. MORKŪNAS

Koncertas įvyks Toronte 1951 m. sausio 13 d., šeštadienį, 7 val. vak. žinomoje Sv. Stanislovo salėje, Denison ir Wolesley gatvių kampas (artčiau Queen St.)

PO KONCERTO ŠOKIAI GROJANT LITUANICOS JAZZ KAPELAI. Įėjimas 1 doleris.

Kalėdų eglutė

Sausio 7-ji — mūsų jauniausiųjų diena. Ukrainiečių talpi salė braskėte braskėjo su kaupe pripildyta gražios lietuviškos publikos: 170 vaikų ir dar daugiau jų simpatikų — tėvų, prietelių, mokytojų.

Eglutės rengėjai — Lietuviškosios Šeštadienio Mokyklos Tėvų Komitetas: pirm. p. Puvša-kis ir nariai p.p. Norkienė, Butkevičienė, Laurinavičius ir Juška. Eglutės programa buvo graži ir turtinga, Kalėdų senelis duosnus ir iškalbingas.

P. J. Jagėlos inscenuota ir režisuota St. Zobarsko pasaka: "Riastausio sūnus" pavyko labai gerai. J. Jagėla, žinomas režisiorius, turėjo gerokai pavargti. Jam priklausė garbė ir dėkingumas. Dekoracijų trūkumą išpildo vaikų fantazija. Buvo gražių kaukių.

Veiklą supė dainos: choro ir pavienės. Pradžioje lyg nedrąsiai, vėliau drąsiau ir tobuliau, vaikų choras, vedamas mokytojo B. Mackevičiaus, pagiedojo tris kalėdines giesmes ir apie 7-tą liaudies dainelių. Choras buvo pajavirintas solo dainomis: L. Tamašauskaitė, A. Šapokaitė, D. Goceitaitė ir V. Varneckaitė. Gerb. Tėvams taip pat labai patiko mergaičių sekstetas. Mok. Mackevičiaus darbštumas sulipdant vaikų chorelį labiau publiką žavėjo, negu pats jis tiki. Girdėjosi pageidavimų, kad šis chorelis liktų nuolatinis inasas mūsų bažnyčioje ir tautiniuose paren-gimuose.

Deklamatorių buvo daug. Veik visus išmilkino p-lė mokytoja P. Vilėniskaitė. Kiti deklamavo ar dainavo expromtu. Tai mūsų "didieji" — trimčiai ir ketūrmčiai, paruošę pačių tėvelių. Ko čia vyresnieji ypač laukė, tai taip vadinamą "užsikirtimų" — juk jie labiausiai pradiugina publi-ką. Kas be ko, gavo ko norėjo, bet nedaug...

Visą programą, kurią įspūdingai ir vaikūčiams artima kalba atidarė vyr. rengėjas p. Puvša-kis, vėliau vedė p-lė Vilėniskaitė. Mokytojų vardu vaikus ir tėvus pasveikino mokyklos ved. kun. F. Gureckas.

Belandžiomas po užkulius suradau suprakaitavusią p-lę mo-kyt. Stoškutę. Vargšėlė ėjo ne taip jau lengvas scenarijus pa-eigas. Gal jai čia ir nelabai vieta, bet ji patenkinta šypsojos. "Mokykla, vaikai ir tėvai, tai nesu-skaldoma trijulė", — pagalvojau pats sau vienas.

Neišduodant mistiškos Kalėdų senelio tapatybės, vis dėl to ir jam reikia padėkoti labt daug. Gražiai prabilęs į jaunosius, na-bagėlis turėję vikriai suktis iki istengė išdalyti kalnės atsivežtų dovanėlių. Pas ligonius net į namus nuvažiuojo... Mažųjų akys, pagarbiai nustebusios, jam buvo labai dėkingos. Kiti, nežūrint su-sijaudinimo, istengė dar pasakyti "Ašiu, seneli!"

Kun. klebonui P. Ažubaliui ne tik už reikšmingą paramą orga-nizuojant šią eglutę, bet ir už jų iniciatyvą surinktas Kalėdų eglutės aukas iš kitataučių, iš tėvų pusės priklauso gilius dėkingu-mas. Šis inasas eglutė be ne bu-vo pats stambiausias.

Pasikalbėjus su p. Puvšaškiu paaiškėjo, kad rengėjai buvo pri-trenkti tokiu gausiu publikos at-silankymu ir dideliu mažųjų skai-čiumi — jie viršijo visas registra-cijas. Iš to galėjo kilti nesklan-dumų, už kuriuos p.p. rengėjai prašo atsiprašyti. Atrodo, kad nesklandumas retas pastebėjo, o kas pastebėjo, ten pat ir dova-nojo. Bendrai Toronte liet. visuo-menė labai dėkinga gerb. rengė-jams ir visiems eglutės talkinin-kams už suteiktą gražių jų vai-kučiams pramogą.

Dalyvis.

Išnuomojami 3 kambariai su baldais ir virtuvė III-me aukšte. Te-lef. LO 3891. Kreiptis betkada 339 Rusholme Rd.

Kanados Katalikų Veikimo Centro pirmininką

PETRĄ VILUTĮ ir ALDONĄ VALICKAITĘ,

sukūrusius lietuvišką katalikišką šeimą, nuoširdžiai sveikina ir saulėto gyvenimo linki

"Tėviškos Žiburių" leidėjai ir redakcija.

Katalikų Veikimo Centro pirmininką

adv. PETRĄ VILUTĮ ir idėjos sesę ALDONĄ VALICKAITĘ, sukūrusius katalikišką šeimą, nuoširdžiai sveikina ir Aukščiausiojo palaimos linki

Toronto Ateitininkai.

Buv. veiklų mūsų kolonijos narį p. VYTAUTĄ AKELAITĮ, sukūrusį šeimos židinį su p. ROMA STASIULYTE, sveikiname ir linkime saulėto gyvenimo.

Sault Ste. Marie lietuvių komitetas.

Toronto Ateitininkų Kuopos Valdybos narį

KAZĮ KAKNEVIČIŪ ir idėjos draugę JANINĄ VANAGAITE, sukūrusius lietuvišką šeimą, išaugusmingai sveikina ir daug lai-mės ir sėkmės ateičiai linki

Toronto Ateitininkai.

Mieluosius

ROMUADĄ STASIULYTĘ ir VYTAUTĄ AKELAITĮ, sukūrusius lietuvišką šeimą, nuoširdžiai sveikiname ir linkime laimės naujojo gyvenimo slenkstyje

Eleonora ir Pranas Alšėnai.

Mielą bičiulį p. VYTAUTĄ AKELAITĮ, sujungusį savo toli-mesnio gyvenimo kelius su p. ROMA STASIULYTE, širdingai sveikiname linkėdami darnaus ir laimingo gyvenimo.

V. R. R. Galiniai.

Inžinieriams ir Architektams

PLIAS. Valdyba prašo narius užsimokėti metinį nario mokestį už 1950 metus, kas dar nemokėję arba nesumokėję pilnai. Už 1950 metus kiekvienas moka po 2 dolerius. Pmigus ar perlaidą siųsti: Mr. J. Slizys, 53 Hewitt Ave., Toronto, Ont.

Kanados Toronto sk. Valdyba.

Vedybų rekordas

Kalėdų tarpušventį, jau taip gausi vedybų atžvilgiu Toronte lietuvių parapija, pasiekė rekor-dą: nuo Kalėdų pirmosios dienos iki N. Metų išvakarės lietuvių bažnyčioje buvo sutuokta 15 porų.

Pareikšimas

Aš, Aleksandras Paleckis, šiuo pareiškiu, kad nuo 1951 metų sausio 11 dienos nebūsiu atsakin-gas už skolas, padarytas mano žmonos Marijos Paleckienės. pas. Aleksandras Paleckis.

Išnuomojami 3 kambariai. Gali-ma naudotis virtuve. 5½ McKen-zie Cres. (prie Dundas-Dover-court). Tel. KE 9222.

HOLLYWOOD CLOTHING

Nauji ir dėvėti vyriški žiemi-niai PALTAI \$5-\$50
Vyriškos SKRYBĖLĖS po \$5
Pasirinkimas iš 8 spalvų
500 dėvėtų ir naujų kostiumų
specialus išpardavimas
nuo \$ 8 ligi \$ 40

270 Queen St. W.
(prie Beverly) Toronto

GERRY & DAVIDSON

Indai ir geležies reikmenys
Skubiai pristatome į namus
848 Dundas St. W.
PL 1849
Kalbame rusiškai

Gėlėmis geriausiai parodomas dėmesys ir papuošiami namai
GELIŲ KRAUTUVĖ "LOTUS"

354 Bathurst St. (vienas blokas į šiaurę nuo Bloor gt.)
Pasiūlo didelį pasirinkimą įvairių skintų žiedų: rožių, lelijų, callijų, gvazdikų, tulpių, narcizų ir tt. Taip pat nuolat turtingas pasirinkimas ir ilgai žydinčių gėlių vazonuose: hiacintai, akacijos, Alpių žibuklės ir tt. Taip pat dekoratyviniai papročiai ir vijokliniai augalai.

Paruošime puošnias puokštes nuotakoms ir parengiame gėlių krepšius.
Telefonas KE 3884. Telefonas KE 3884

MONTREAL, Que.

Naujųjų Metų sutikimas Aušros Vartų parapijos salėje

Jau prieš aštuntą valandą va-karo, tautiečiai pradėjo rinktis į sutiktuves, o apie dešimtą — be-veik visos paruoštos vietos buvo užimtos. Vakara atidarė p. J. Lu-koševičius. Vėliau kun. Kubilius visus pasveikino ir padėkojo už suaukotas loterijai dovanas. Be-vakarieniaujant, protarpiais publi-ka buvo palinksminama gražio-mis lietuviškomis dainomis. Taip vieniems besilinksminant apati-nėje salėje — viršuje buvo pra-dėti šokiai griežiant puikiai Li-tuanicos kapelai. Pagaliau atėjo ir dvyliktoji valanda. Visi vėl su-sirinko apačion ir kun. Kubiliui dar sykį pasveikinus ir palinkė-jus laimės, buvo sugiedotas Lie-tuvos Himnas ir Marija, Marija. Paaškęjus loterijos rezultatams, laimingiesiems buvo išdalintos vertingos dovanos, kurių buvo nemaža. Po to vėl dauguma sli-ko į viršutinę salę pasižioti, o kiti liko apačioje pasižioti, bei padainuoti lietuviškų dainelių.

Vakaras užsitęsė iki gero vi-durnakčio.

Sv. Kazimiero parapijoje Nau-jųjų Metų sutikimas prasidėjo vienuoliktą valandą vakaro. Pir-miausiai buvo palaiminimas Svč. Sakramentu, o vėliau mišios, ku-riuos užsitęsė beveik ligi pirmos valandos ryto. Mišios buvo atlai-kytos kun. Bobino, asistuojant 3 dijakonams, atvykusiems studi-juoti iš JAV. Po mišių buvo einama į salę, kur prasidėjo linksmoji dalis. Susirinko taip pat nemažai žmonių; iš Amerikos atvažiavo p. Milienė, taipgi buvo V. Sirvydas ir kiti. Vakaras už-sibaigė anksti rytą.

— Gruodžio 30 d. DLK Vytau-to klubas buvo suruošęs Naujųjų Metų sutikimo šokių, ir kuriuos atsilankė nemažai jaunimo ir tu-rėjo progos linksmai praleisti laiką.

— Montrealy, Ville Lasalle ra-jone, sv. Kalėdų proga, buvo pra-vesta pinigine rinkliava netur-tingiems sušelpiti. Jai pravesti labai daug pasidarbavo p. Ali-šauskas.

A. G. P.

Korespondentai dar vis neisi-smagina pilnai pavaizduoti Mont-realio lietuvių gyvenimo "TŽ". Jei visi ir apie viską parašytų, tai kiekvieną savaitę jų raštai pri-pildytų mažiausia tris laikraščio skilts. Senakuriai ir seniau netu-rėjo korespondentų p. daugiau-sia. Todėl iš jų gausybės rago ne-tenka laukti. Bet naujakuriai — juk veik visi jie ne universitetai, tai bent gimnaziją ar pradinę yra Lietuvoje uostę. Svetur, lietuviš-ka spauda (ir bažnyčia) yra pa-traukliausia tautinės dvasios pa-laikytoja ir auklėtoja. Daugelis mūsų talentingai sugeba mokyti pasaulio didžiuosius, kaip politi-ką vartti, bet privaletų mokėti ir parašyti idomią žinėlę iš mūsų paprasto, pilkojo kasdienio gy-venimo.

Tarp senaisiais dar metais įvy-kusių parengimų tenka prisiminti Akademinių Student. d.-jos su-ruoštą literatūros vakarą, į kurį, gaila, teatėjo tik virš šimtas klausovų. Vakara vykusiai vedė ar-tistė B. Pūkelevičiūtė. Savo kū-rinius skaitė: Kozulis, Rukša, Nagys ir Veselka. Geriausia pa-vyko artisto Dikino skaitytas Kozulio vaizdelis. Man rodos, kad visiems rašytojams-poetams reiktų samdytis mūsų artistus jų kūriniais skaityti — nors kas rašo, duonos neprašo, bet dažnai nemoka skaityti. Bendrai, galima sakyti, visi kūriniai įspūdiu ne-darė, tik Kozulio pusiau ironin-gi eilėraščiai šiek tiek dėmesio

kėlė. Poetai privaletų būti "škam-bios kalbos" tarėjai, bet turbūt, turės, kaip Brazdžionis sako, "at-gaivinti maironinį patriotingumą kultū", jei norės mūsų visuome-nei tapti tokie mieli, kaip Mairo-nis. Dabar amžina lyrika, kur ly-ra be stygų (bent mano ausims ir širdžiai). Tikimės, kad, visgi, Akademiniis sambūris nenuliūs, ir dažniau tokius vakarus rengs. Bet kodėl į šį vakarą nepakvietė skaityti poetės senakurės Mari-jos Aukštaitės?

Senakuriai vienas po kito ein-a į kapus. Bet Jono Mikalauško mirtis nuliūdino daug jo draugų, nes jis tebuvo sulaukęs tik 49 metus. Liudvinaviškis, jis Kana-don atvyko 1929 metais į čia su-kūrė pavyzdinę katalikišką auklėjamą šeimą. Jis buvo ener-gingas darbininkas Sv. Kazimie-ro parapijoje ir per septynis me-tus ėjo kolekcininko pareigas. Paliko nuliūdime žmoną Made-leną, dukterį Madeleną, sūnus Jo-ną ir Vytautą.

Vytauto klube grupė scenos mėgėjų vykusiai suvaidino Stasio Zemaičio dramą "Žmogū-džiai". Režisavo Barauskas. Vi-suomenė, gausiai atsilankydama į du vaidinimo vakarus, padrąsi-no šią grupę siekti kitų pasie-kimų.

Bernelių mišioms klebonui J. Bobinui Sv. Kazimiero bažnyšio-je asistavo tik savaitę prieš tai dijakonais įšventinti trys ame-rikiečiai klierikai: Albinas Jan-kauskas, iš Worcesterio, Mass. ir du broliai dvynukai — Antanas ir Julius Jutkevičiai, iš Westfield Mass. Jų vienas brolis jau vika-rauja Aušros Vartų parapijoje Worcesterio ir suorganizavo gru-pę amerikiečių lietuvių studentų, kurie vykusiai gina Lietuvos rei-kalus Amerikos spaudoje, jei tik pastebi netiklį žinią apie Lie-tuvą. Sv. Kazimiero bažnyčia bu-vo kimština žmonių.

Sausio 28 d. Sv. Onos dr.-ja ren-gia savo sukaustuvinę vakarienę su idomia programa. Ji įvyks Sv. Kazimiero parapijos salėje.

Montrealio lietuviams krauna-ma ant pečių trys statybos. Viena tai nauja Sv. Kazimiero pa-rapijos bažnyčia. Jos statybos fon-das jau turi virš 170 tūkstančių dolerių, bet reikia dar sukelti apie 80 tūkstančių. Naujoji Aušros Vartų parapija nari įsigyti nuosavą bažnyčią su sale. Tikisi, kad su 80 tūkstančių galėtų pa-dorliai įsikurti. Jau turi šiek tiek fonde, bet tik pradžią. Neseniai susikūrusi korporacija kelias Tautos Namų statyti, bet daugelis abejoja, ar įvyks, nes senaku-riai, kurie pinigų turi, kažkodėl, pradėjo nepasitikėti naujaku-riais, kurie dabar planui vadō-va. Iki santykių vėl išsily-gins, gal teks pasakyti "Aš prie-š neturiu, bet mano draugai ma-nęs nemylu". Katalikams, aišku, pirmon galvon rūpi bažnyčia ir savoji salė.

Po vieną kitą į Ameriką vyksta Kanados lietuviai. Siomis die-nomis pas vyrą Ramutį ir Čika-gą išvyko Veronika Vilkaitienė. Ji Kanadoje išgyveno du metus. Jos vyras naujakuris Amerikoje. Popierų, sako, laukusi tik du mė-nesius, kas yra gana greitai. Pas Detroitą išvyko Sv. Kazimiero žmoną amerikietę Metuvaite — parapijos choro narys Milius, gi-męs Kanadoje.

Rep.

Koncertas — balius
Šio mėn. 27 d. Lietuvos Atgimimo Sąjūdžio Montrealio skyrius ruošia solistų p. Adomaitie-rės ir p. Baranausko lietuviškų dainų ir operų arijų koncertą. Po koncerto balius su šokiais.

Valdyba.

Vienintelis Lenkų Kino Teatras Toronte LA SALLE

— 526 Dundas St. W., netoli Spadina —

Sausio 11-13 d. ketvirtadienį.—šeštadienį.

Golden Station, Joy of Living Big House Bunny

Sausio 15-17 d. pirmadienį.—trečiadienį.

T-bacco Road, Grapes of Wrath

Savininkai: A. ir Wl. Mislawski ir K. Dublanski

Vertimai — Pamokos — Konversacijos

Surašomi ir verčiami įvairaus turinio raštai į anglų kalbą. Duodamos anglų kalbos pamokos ir konversacijos pažengusiems

A. BAJORINAS

53 Oakwood Ave. Toronto, Ont. Tel. ME1rose 891
Kreiptis vakarais nuo 5.30 iki 6.30 val. išskyrus sekmd. ir švent.

KINO "CENTRE" 772 Dundas St. W. Toronto

Kasdien nuo 6 val. vak. Jaukiai apšildyta — grynas oras

Ketvirtadienį — šeštadienį Sausio 11-13 d.
1. LUXURY LINER — spalvota su Jane Powell, George Brent
2. GOLDEN EYE — su Charlie Chan

Pirmadienį — Trečiadienį Sausio 15-17 d.
1. CARAVAN — suaugusiems su Stewart Granger ir Jean Kent
2. GIRL FROM JONES BEACH, su Ronald Reagan ir W. Mayo

LINKSMI IR IDOMŲ PRIEDAI KIEKVIENOJ PROGRAMOJ
Nuo 1951 metų sausio 1 d. bus rodoma Savaitės apžvalga

KRIMINALINĖ AR CIVILINĖ BYLA?

MES SUTEIKIAME JUMS

TEISINĖ — KALBINĖ PAGALBA

Tvarkome imigracijos, pilietybės, palikimų bylas; sudarome darbo, buto garantijas, dokumentus, patvirtintus vertimus; tar-pininkaujame nuosavybę perkant, parduodant; atstovaujame įmonėse, įstaigose; teikiame visokeriopą informaciją; gime Kanados ir kt. kraštų lietuvių interesus. Jums patarnavimus at-lieka teisininkai ir kalbininkai, studijavę Amerikos ir Europos universitetuose.

JONAS J. JUŠKAITIS

907 Dundas St. W., Toronto, Ont., Canada. Telefonas PL 4880